

มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล

Digital Government Standard

มรต. 3-2 : 2565

DGS 3-2 : 2565

ว่าด้วยแนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

GOVERNMENT DATA CATALOG REGISTRATION GUIDELINE

เวอร์ชัน 1.0

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล
ว่าด้วยแนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล
ภาครัฐ

มรด. 3-2 : 2565

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2

ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

หมายเลขโทรศัพท์: 0 2142 1234 โทรสาร: 0 2143 8109

ประกาศโดย

คณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

วันที่ ระบุวันที่ประกาศ

**คณะกรรมการจัดทำร่างมาตรฐาน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์
ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562**

ประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณัฐวุฒิ หนูไพโรจน์   จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรรมการ

นายเฉลิมชัย ก๊กเกียรติกุล	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
นายมารุต บุรณรัช	ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ
นางสาวปศิญา เชื้อดี	สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ
นายศุภโชค จันทระประทีน	สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน)
นางสาวพลอย เจริญสม	
นางบุญยิ่ง ชั่งสัจจา	สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
นายณัฐฐา พาชัยยุทธ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ
นายพีชโรดม ลิ้มปิษุทธิ์	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางสาวพัชรี ไชยเรืองกิตติ	
นายกฤษณ์ โกวิทพัฒนา	สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสังคมแห่งชาติ
นายสันติ สิทธิเลิศพิศาล	สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
นายวีระ วีระกุล	สภาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นายวิทยา สุหฤทธำรง	วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

กรรมการและเลขานุการ

นางสาวอุรัชฎา เกตุพรหม   สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

คณะกรรมการเทคนิคด้านมาตรฐานการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ที่ปรึกษา

นายสุพจน์ เรียงรุฒิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภูงค์ อุทัยภาค

นายวิบูลย์ ภัทรพิบูล

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ประธานคณะกรรมการจัดทำร่างมาตรฐาน ข้อกำหนด

และหลักเกณฑ์ ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการ
ให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ประธานคณะกรรมการ

รองศาสตราจารย์ธีรณี อจลากุล

ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหาร

ข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ

คณะกรรมการ

นางสาวปศิญา เชื้อดี

นางสาวพลอยวี เกริกพันธ์กุล

นายธีรภูมิ ธงภักดี

นางสาวนฤมล พันธุ์มาตี

นางสุนทรีย์ ส่งเสริม

นายมารุต บุรณรัช

นางสาวปริสสุธี จิตต์ภักดี

นางสาวเสาวลักษณ์ อินทร์บำรุง

นายปพนธ์ ธรรมเจริญพร

นายทรงพล ใหม่สาลี

นายมนต์ศักดิ์ โช้เจริญธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

คณะกรรมการและเลขานุการ

นางสาวอรุชฎา เกตุพรหม

นางสาวนพจิตร เหลืองช่อสิริ

นางกาญจนา ภู่มาลี

นายสารตริย์ วัชรภรณ์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

คณะกรรมการเทคนิคด้านมาตรฐานการบริหารจัดการข้อมูลภาครัฐ

ที่ปรึกษา

นายสุพจน์ เตียรุจดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หนูโพธิ์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

ประธานคณะกรรมการจัดทำร่างมาตรฐาน ข้อกำหนด และหลักเกณฑ์ ภายใต้พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562

ประธานคณะกรรมการ

รองศาสตราจารย์ อจลากุล

ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหาร ข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ

รองประธานกรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โชติศักดิ์ ธรรมบุษดี

มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะกรรมการ

นางสาวปติญา เชื้อดี

นางสุนทรีย์ ส่งเสริม

นายมารุต บุรณัฐ

นางสาวปรีสุทธิ จิตต์ภักดี

นางกาญจนา ภูมาลี

นายสารตย์ วัชรภรณ์

นายพีรณัฐ แดงสกุล

นายณัฐภา พาชัยยุทธ

นางวนิสรา สุขวัฒน์

นางสาวธัญลักษณ์ กริตาคม

นายไพท สิริสุนทร

นางสาวฐิติรัตน์ ทิพย์สัมฤทธิ์กุล

นายชรินทร์ ธีรฐิตยากร

นายมนต์ศักดิ์ โช้เจริญธรรม

สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ

สถาบันส่งเสริมการวิเคราะห์และบริหารข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ

สำนักข่าวกรองแห่งชาติ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

คณะกรรมการและเลขานุการ

นางสาวอรุชฎา เกตุพรหม

นางสาวนพจิตร เหลืองช่อสิริ

สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน)

แนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้หน่วยงานภาครัฐนำไปใช้เป็นแนวทางในการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลสำคัญของหน่วยงานให้สอดคล้องตามแนวทางในประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง ธรรมนูญข้อมูลภาครัฐ แนวมาตรฐานรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ และมาตรฐานคำอธิบายข้อมูลหรือเมทาดาทา (Metadata) สำหรับชุดข้อมูลภาครัฐ และได้มีการนำเสนอเพื่อรับฟังความคิดเห็นเป็นการทั่วไป เพื่อนำข้อมูล ข้อเสนอ ข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐานฉบับนี้ มีความสมบูรณ์ครบถ้วน และสามารถนำไปปรับใช้ในทางปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐฉบับนี้จัดทำโดยศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 2
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
หมายเลขโทรศัพท์: (+66) 0 2142 1234 โทรสาร: (+66) 0 2143 8109
E-mail: gsic_coinfo@nso.go.th
Website: <https://gdhelppage.nso.go.th>

คำนำ

บัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog: GD Catalog) เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญตามแนวคิดการให้บริการข้อมูลภาครัฐหรือกรอบโครงสร้างรัฐบาลดิจิทัล ด้วยการประชุม คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 ได้มีมติเห็นชอบการดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินนโยบายเพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ศูนย์ข้อมูล (Data Center) และคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) และเห็นชอบให้ “หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ในการจัดทำรายการข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) และระบบนามานุกรม (Directory Services) ตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอ” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการบูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) และการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)

รายการข้อมูลภาครัฐหรือบัญชีข้อมูลภาครัฐ เปรียบเสมือนสมุดหน้าเหลือง (Yellow pages) ที่รวบรวมรายการข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานภาครัฐทั้งหมดพร้อมคำอธิบายข้อมูล เพื่อให้บุคลากรภาครัฐสามารถสืบค้น ร้องขอ ทราบแหล่งข้อมูล ชั้นความลับ ประเภท และรายละเอียดที่สำคัญของข้อมูลผ่านระบบสารสนเทศ เพื่อให้ผู้ใช้ทราบข้อมูลประกอบการใช้ประโยชน์ได้อย่างสะดวก หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐให้มีความมาตรฐาน มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง ธรรมนูญข้อมูลภาครัฐ [1] ข้อ 4 (6)

เพื่อให้การรวบรวมบัญชีข้อมูลที่สำคัญจากหน่วยงานภาครัฐที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการต่อประชาชนและใช้งานภายในหน่วยงานสามารถรวบรวมมาให้บริการผ่านระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog) ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องผ่านกระบวนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ติดตามการเปลี่ยนแปลงและการคงอยู่ของชุดข้อมูลที่ลงทะเบียนแล้ว ตรวจสอบซ้ำซ้อน และจัดหมวดหมู่ตามความต้องการใช้งานชุดข้อมูลที่สำคัญของประเทศเพื่อรองรับผู้ใช้ทั้งภาครัฐเพื่อใช้ประโยชน์จากแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ของภาครัฐที่รวดเร็วและเชื่อถือได้ รวมถึงภาคประชาชนผ่านการเชื่อมต่อเข้ากับศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.) ในส่วนชุดข้อมูลสาธารณะหรือข้อมูลเปิด

เอกสารแนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog Registration Guideline) ฉบับนี้ เป็นแนวทางที่จัดทำขึ้นตามความในมาตรา 7 (2) (9) และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติพระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 และ พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรคแรก เพื่อให้หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญ แนวทาง วิธีการและขั้นตอน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ การรวบรวมบัญชีข้อมูลหน่วยงานเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ และใช้บริการบัญชีข้อมูลภาครัฐที่ลงทะเบียนแล้วผ่านระบบนามานุกรมบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Directory Services)

สารบัญ

คำนำ	6
สารบัญภาพ.....	9
บทนำ	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	3
กฎหมายและแนวทางที่เกี่ยวข้อง	4
ค่านิยม.....	5
การจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ	8
องค์ประกอบของบัญชีข้อมูลภาครัฐ.....	8
ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ.....	9
กระบวนการจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ	11
การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog Registration).....	14
ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	15
ขั้นตอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	17
การบริหารจัดการคุณภาพและการติดตามบัญชีข้อมูล (Quality Management & Monitoring)	21
การบริหารจัดการคุณภาพบัญชีข้อมูล (Quality Management)	21
การติดตามบัญชีข้อมูล (Monitoring)	22
เกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน	24
เกณฑ์การปรับปรุงบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนแล้ว.....	24
เกณฑ์การเพิกถอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	24
การเก็บรักษาทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	24
การจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล (Categories) และการกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ	25
การบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม (GD Catalog Portal & Directory Services).....	28
การบริการของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	29
การใช้ประโยชน์ทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	29
การเข้าถึงบัญชีข้อมูลภาครัฐ	31
การติดตามสิทธิผู้ใช้ของผู้เข้าใช้งานระบบ	33

การเปิดเผยทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	33
เกณฑ์การเปิดเผยทะเบียนบัญชีข้อมูล	34
บรรณานุกรม	36

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Government Big Data Analytics Framework)	1
ภาพที่ 2	ระบบสารสนเทศเพื่อการบริการข้อมูลภาครัฐ	2
ภาพที่ 3	องค์ประกอบของบัญชีข้อมูลภาครัฐ	8
ภาพที่ 4	GD Catalog Platform	10
ภาพที่ 5	กระบวนการจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ	11
ภาพที่ 6	การวิเคราะห์การเผยแพร่บัญชีข้อมูลเพื่อการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	12
ภาพที่ 7	เกณฑ์พิจารณาการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	13
ภาพที่ 8	กระบวนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	14
ภาพที่ 9	ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	16
ภาพที่ 10	ขั้นตอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ	20
ภาพที่ 11	เกณฑ์คุณภาพคำอธิบายชุดข้อมูลภาครัฐ	21
ภาพที่ 12	ตัวอย่างอีเมลแสดงการแจ้งชุดข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลง	22
ภาพที่ 13	ตัวอย่างการรายงานสรุปผลการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล เพื่อเสนอนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูล ภาครัฐ จากส่วนของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล	23
ภาพที่ 14	ตัวอย่างการรายงานการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อเสนอนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูล ภาครัฐ จากส่วนของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล	23
ภาพที่ 15	ตัวอย่างการรายงานสรุปผลการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อเสนอผู้บริหาร จากส่วนของผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน	23
ภาพที่ 16	ตัวอย่างการค้นหาชุดข้อมูลด้วยคำสำคัญ หรือป้ายกำกับ Tags	27
ภาพที่ 17	ระบบบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม (GD Catalog Portal & Directory Services)	28
ภาพที่ 18	หน้าเว็บไซต์ ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ	29
ภาพที่ 19	ตัวอย่างการค้นหาคำว่า “สมัครงาน”	30
ภาพที่ 20	ตัวอย่างการค้นหาคำว่า “ว่างงาน”	31
ภาพที่ 21	ตัวอย่างเมนูชุดข้อมูลของฉัน	32
ภาพที่ 22	ความสัมพันธ์ของการเผยแพร่บัญชีข้อมูลกับผู้ใช้ชุดข้อมูล	33
ภาพที่ 23	ความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล การเผยแพร่บัญชีข้อมูล	34

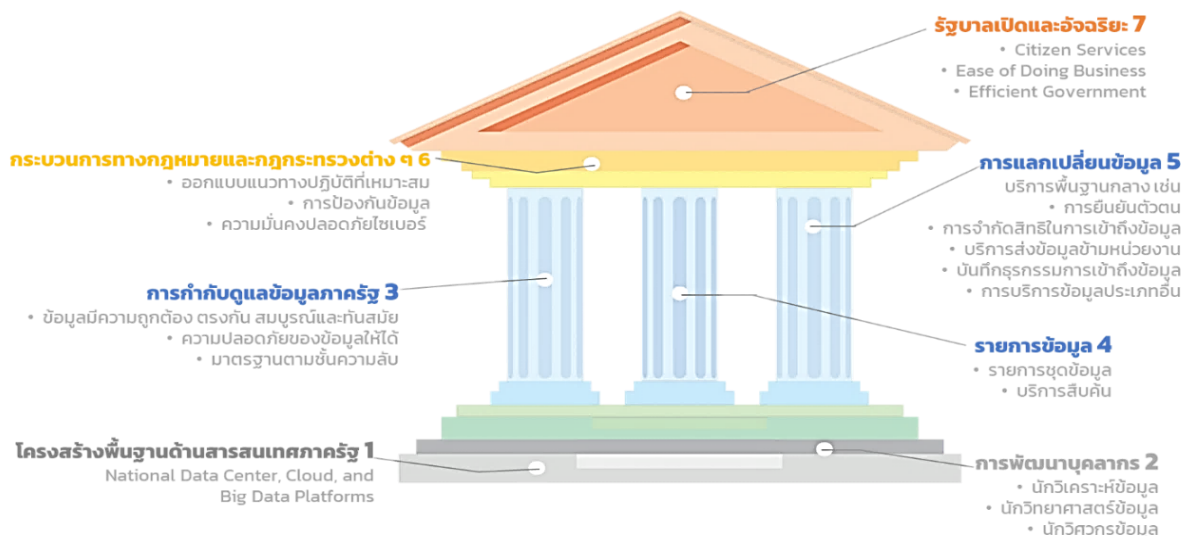
มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

บทนำ

ความเป็นมา

การพัฒนาประเทศไทยไปสู่เศรษฐกิจและนวัตกรรมที่ยั่งยืน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี รัฐบาลพัฒนาไปสู่ความเป็นรัฐบาลอัจฉริยะ (Smart Government) เพื่อนำมาซึ่งบริการสาธารณะที่รวดเร็วและตอบสนองความต้องการของประชาชน โดยใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส สามารถทำงานร่วมกับภาคอุตสาหกรรมในการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม จุดเริ่มต้นของการพัฒนารัฐบาลอัจฉริยะคือ การกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐดำเนินงานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือหลัก (Digital Transformation) รวมทั้งการสร้างวัฒนธรรมการใช้ประโยชน์และการวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analytics) ในวงกว้าง ด้วยแนวนโยบายดังกล่าวประกอบกับสถานการณ์การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) จึงนำมาสู่ความต้องการใช้ประโยชน์ข้อมูลภาครัฐที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งจากบุคลากรภาครัฐเพื่อกำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหา และวิเคราะห์สถานการณ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมถึงนักวิจัย นักวิชาการ นักเรียนนักศึกษา ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และประชาชนทั่วไป

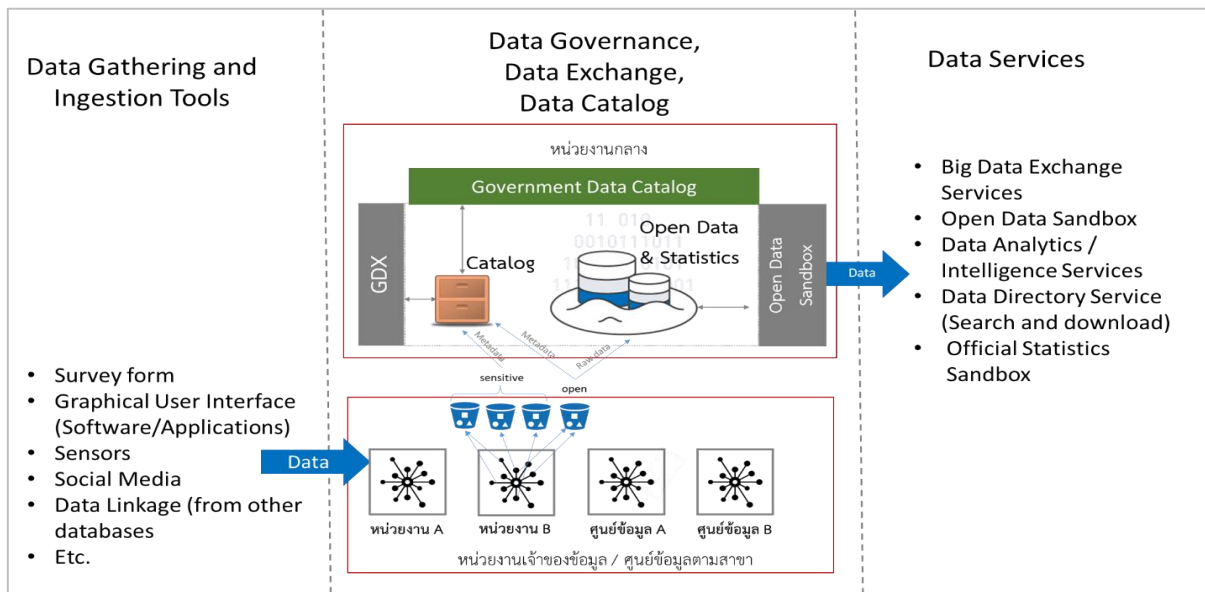
รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารราชการแผ่นดินและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 55/2561 ลงวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2561 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการดำเนินนโยบายเพื่อใช้ประโยชน์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ศูนย์ข้อมูล (Data Center) และคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) ซึ่งมีมติเห็นชอบการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ เรื่อง การดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เรื่องแนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ได้มีมติเห็นชอบต่อกรอบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ภาครัฐ (Government Big Data Analytic Framework) ดังภาพที่ 1

รูปที่: 1 กรอบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Government Big Data Analytics Framework)

พร้อมทั้งให้ “หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.) ในการจัดทำรายการข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) และระบบนามานุกรม (Directory Services) ตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอ” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการบูรณาการข้อมูลข้ามหน่วยงานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics) และการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562

ด้วยปริมาณข้อมูลที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน ทำให้การเลือกใช้ข้อมูลและการสืบค้นหาแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมสำหรับการวิเคราะห์หรือให้บริการมีความซับซ้อนและยุ่งยากมากขึ้น รายการข้อมูลภาครัฐหรือบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog: GD Catalog) จึงเป็นการรวบรวมคำอธิบายรายละเอียดของข้อมูลสำคัญจากหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด เพื่อจัดสร้างเป็นบัญชีข้อมูลและพัฒนาไกการสืบค้นในมิติต่างๆ เพื่อให้บริการสืบค้นผ่านระบบสารสนเทศ (Directory Service) ในลักษณะนามานุกรมข้อมูลภาครัฐ ซึ่งเปรียบเสมือนสมุดหน้าเหลืองสำหรับให้บุคลากรภาครัฐสามารถค้นหา ทราบแหล่งข้อมูลชั้นความลับ ประเภท และรายละเอียดที่สำคัญของข้อมูลเพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลนำไปประกอบการวิเคราะห์หรือใช้บริการได้อย่างสะดวก เพื่อรองรับความต้องการใช้ประโยชน์ข้อมูลภาครัฐเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน และให้หน่วยงานซึ่งเป็นเจ้าของข้อมูลสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศเข้ามามีส่วนร่วมบูรณาการและให้บริการข้อมูลข้ามหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ รวดเร็ว และปลอดภัย ดังภาพที่ 2

รูปที่: 2 ระบบสารสนเทศเพื่อการบริการข้อมูลภาครัฐ

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 [1] กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการและการบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาล หน่วยงานภาครัฐจึงจำเป็นต้องจัดทำคำอธิบายข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐและบัญชีข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐให้เป็นไปตามความในมาตรา 7 (2) (9) และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว และประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ [2] ข้อ 4 (6) อันจะนำไปสู่การพัฒนา ระบบข้อมูลที่สำคัญของภาครัฐเพื่อประโยชน์ในการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยน และบูรณาการข้อมูลของหน่วยงานของรัฐอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการพัฒนาศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ดำเนินงานโครงการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งเป็นการรวบรวมบัญชีข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ และพัฒนากลไกการสืบค้น เพื่อให้บริการการสืบค้นผ่านระบบสารสนเทศในลักษณะนามานุกรมข้อมูลภาครัฐ (Directory Service) ซึ่งเปรียบเสมือนสมุดหน้าเหลืองสำหรับบุคลากรภาครัฐในการค้นหาแหล่งข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการวิเคราะห์หรือให้บริการได้อย่างสะดวก และรองรับความต้องการการใช้ประโยชน์ข้อมูลภาครัฐที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน และผู้ใช้ข้อมูลที่มีอยู่หลากหลาย

วัตถุประสงค์การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ เป็นการบริหารจัดการบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ภายใต้โครงการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งเป็นการรวบรวมเฉพาะชื่อชุดข้อมูลสำคัญ คำอธิบายชุดข้อมูลหรือเมทาดาดา (Metadata) และทรัพยากร (Resource) ของข้อมูลผ่านช่องทางโปรแกรมการเชื่อมต่อ API¹ จากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานมาจัดเก็บไว้ที่ฐานข้อมูลกลางของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยที่ข้อมูล (Data) ยังคงจัดเก็บอยู่ที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูล และผู้ใช้จะสามารถเข้าถึงได้ตามสิทธิการเข้าถึงข้อมูลที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลกำหนด

เมื่อหน่วยงานแจ้งลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ระบบจะเชื่อมต่อไปยังระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงานเพื่อตรวจสอบการมีอยู่จริง ความถูกต้องของข้อมูล ตลอดจนตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานบัญชีข้อมูลตามเกณฑ์คุณภาพของข้อมูลภาครัฐที่กำหนด โดยเฉพาะในส่วนของคำอธิบายชุดข้อมูลที่ต้องสอดคล้องตามมาตรฐาน การจัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับ (Tags) มาตรฐาน เพื่อการบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม (GD Catalog Portal & Directory Services) โดย “ผู้ใช้ข้อมูล” สามารถสืบค้น เข้าถึง ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ประโยชน์ข้อมูลภาครัฐอย่างเป็นทางการผ่านระบบสารสนเทศที่บูรณาการร่วมกัน อาทิ ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) และศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ที่ดำเนินการโดยสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) (สพร.)

¹ API ย่อมาจาก Application Programming Interface คือการเชื่อมต่อจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง เพื่อให้ซอฟต์แวร์ภายนอกเข้าถึงและอัปเดตข้อมูลนั้นๆได้ แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตที่ถูกกำหนดไว้

การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐทำให้เกิดการพัฒนาบัญชีข้อมูลภาครัฐอย่างเป็นเอกภาพ ดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เป็นเจ้าของชุดข้อมูล (Data Owner) เป็นผู้คัดเลือกชุดข้อมูลสำคัญของหน่วยงานเพื่อมาลงทะเบียนในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ
2. บัญชีข้อมูลของหน่วยงานเกิดการพัฒนาตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ
3. ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานเกิดการทำงานร่วมกันกับระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐอย่างเป็นเอกภาพ
4. บัญชีข้อมูลภาครัฐที่รวบรวมจากหน่วยงานได้รับการจัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับ (Tags) ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้บริการผ่านระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (<https://gdcatalog.go.th>) บริการนามานุกรมบัญชีข้อมูลภาครัฐ (<https://directory.gdcatalog.go.th/>) และบริการ API (<https://api.gdcatalog.go.th/v1/API>)
5. บัญชีข้อมูลมีการกำกับดูแลและติดตามอย่างต่อเนื่องให้พร้อมใช้งาน
6. บุคลากรข้อมูลข้ามหน่วยงานได้อย่างเป็นเอกภาพบนมาตรฐานเดียวกัน ไม่ทำงานซ้ำซ้อน
7. สร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันข้อมูล และใช้ประโยชน์ข้อมูลร่วมกัน พร้อมสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

กฎหมายและแนวทางที่เกี่ยวข้อง

1. พระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 มาตรา 14 วรรค 1 กำหนดให้หน่วยงานมีหน้าที่ให้ความร่วมมือแก่สำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อประโยชน์ในการจัดสร้างเครือข่ายสถิติและพัฒนาฐานข้อมูลที่สำคัญและเป็นปัจจุบันของประเทศ
2. พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 มาตรา 8 (5) กำหนดเรื่องธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ สำหรับการจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างของข้อมูล เนื้อหาสาระ รูปแบบการจัดเก็บ แหล่งข้อมูล และสิทธิในการเข้าถึงข้อมูล
3. มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 เรื่อง การดำเนินงานตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับแนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ซึ่งคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ “ให้หน่วยงานภาครัฐร่วมมือกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในการจัดทำรายการข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog) และระบบนามานุกรม (Directory Services) ตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอ”
4. มติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 ตุลาคม 2562 เรื่อง ขอเสนอมาตรฐานสถิติเพื่อให้คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมเสนอ ให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานของรัฐจัดส่งข้อมูลการใช้มาตรฐานสถิติ รวมถึงรายละเอียดของข้อมูลหรือเมทาดาดา (Metadata) ตามมาตรฐานที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ กำหนดทั้งข้อมูลระดับย่อย (Microdata) และข้อมูลสถิติ เพื่อให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ รวบรวมเป็นข้อมูลในการจัดทำ ศูนย์กลางรายการข้อมูลภาครัฐ (National Data Catalogue and Directory Services) และเพื่อให้สามารถติดตามและประเมินสถานการณ์การพัฒนาสถิติของประเทศให้มีคุณภาพตามหลักการพื้นฐานสถิติทางการและสอดคล้องตามมาตรฐานสากล สามารถนำมาใช้สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลร่วมกันได้อย่างคุ้มค่า

5. ประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเรื่อง ธรรมนูญข้อมูลภาครัฐ ข้อ 4 (6) กำหนดให้ ธรรมนูญข้อมูลภาครัฐในระดับหน่วยงาน จัดทำคำอธิบายข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐและบัญชีข้อมูลให้มีความ ถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน

คำนิยาม

1. **ข้อมูล (Data)** หมายความว่า สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือเรื่องอื่นใด ไม่ว่าจะ การสื่อความหมายนั้น จะทำได้โดยสภาพของสิ่งนั่นเอง หรือโดยผ่านวิธีการใด ๆ และไม่ว่าจะได้จัดทำไว้ในรูป ของเอกสารแฟ้ม รายงาน หนังสือ แผ่นผัง แผนที่ ภาพวาด ภาพถ่าย ภาพถ่ายดาวเทียม ฟิล์ม การบันทึกภาพ หรือเสียง การบันทึกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องมือตรวจวัด การสำรวจระยะไกล หรือวิธีอื่นใดที่ทำให้สิ่งที่ บันทึกไว้ปรากฏได้ (มาตรฐานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยแนวทางการจัดทำ บัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2564, 3)

2. **ข้อมูลสาธารณะ** หมายความว่า ข้อมูลที่สามารถเปิดเผยได้ สามารถนำไปใช้ได้อย่างอิสระ ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น (ธรรมนูญข้อมูล, สำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2564, 50)

3. **ชุดข้อมูล (Dataset)** หมายความว่า การนำข้อมูลจากหลายแหล่งมารวบรวม เพื่อจัดเป็นชุดให้ ตรงตามลักษณะโครงสร้างของข้อมูล หรือจากการใช้ประโยชน์ของข้อมูล (มาตรฐานของสำนักงานพัฒนา รัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2564, 3)

4. **คำอธิบายชุดข้อมูลหรือเมทาดาตา (Metadata)** หมายความว่า ข้อมูลที่ใช้อธิบายข้อมูลหลัก หรือกลุ่มข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งกระบวนการเชิงธุรกิจ (ในที่นี้หมายถึง กระบวนการทำงานตามภารกิจของ หน่วยงาน) และเชิงเทคโนโลยีสารสนเทศ กฎและข้อจำกัดของข้อมูล และโครงสร้างของข้อมูล เมทาดาตาช่วยให้ หน่วยงานสามารถเข้าใจข้อมูล ระบบ และขั้นตอนการทำงานได้ดียิ่งขึ้น โดยการบริหารจัดการเมทาดาตา (Metadata Management) เริ่มตั้งแต่ การเก็บรวบรวม การจัดกลุ่ม การดูแล และการควบคุมเมทาดาตา ทั้งนี้ข้อมูลแต่ละชุดควรมีเมทาดาตา เพื่อให้ผู้ใช้งานทราบเกี่ยวกับชุดข้อมูล เช่น รายละเอียดชุดข้อมูล สิ่งที่เกี่ยวข้องกับชุดข้อมูล และวัตถุประสงค์การนำไปใช้ ฟิลด์ข้อมูล (มาตรฐานของสำนักงานพัฒนารัฐบาล ดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2564, 3)

5. **บัญชีข้อมูล (Data Catalog)** หมายความว่า เอกสารแสดงบรรดารายการของชุดข้อมูลที่ จำแนกแยกแยะโดยการจัดกลุ่มหรือจัดประเภทข้อมูลที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของหน่วยงาน หรือ เรียกว่า บัญชีข้อมูลหน่วยงาน (Agency Data Catalog) ที่หน่วยงาน เป็นเจ้าของข้อมูล (Owner) สามารถ จัดการ แก้ไข เพิกถอน ได้ด้วยตนเอง (มาตรฐานของสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ว่าด้วย แนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2564, 3)

6. **บัญชีข้อมูลระดับพื้นที่ (Area Data Catalog)** หมายความว่า เอกสารแสดงบรรดารายการ ของชุดข้อมูลของหน่วยงานในระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัด ซึ่งเป็นลักษณะเหมือนศูนย์ข้อมูลระดับจังหวัด/กลุ่ม จังหวัด ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลที่หน่วยงานในระดับจังหวัดเป็นเจ้าของข้อมูล (Data Owners) และเป็นข้อมูล ที่หน่วยงานในระดับจังหวัดจัดเก็บและส่งไปรวบรวมเป็นข้อมูลระดับกรม/กระทรวง

7. **บัญชีข้อมูลระดับกระทรวง (Ministry Data Catalog)** หมายความว่า เอกสารแสดงบรรดาระายการของชุดข้อมูลของหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวง ในกรณีที่หน่วยงานยังไม่ได้มีการจัดทำบัญชีข้อมูลของตนเอง แต่หน่วยงานระดับกระทรวงที่มีความพร้อมด้านระบบบัญชีข้อมูล หน่วยงานสามารถประสานและใช้งานระบบร่วมกันภายในกระทรวง ซึ่งเป็นลักษณะเหมือนศูนย์ข้อมูลระดับกระทรวง (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2565, 34)

8. **ทะเบียนบัญชีข้อมูล** หมายความว่า ชื่อชุดข้อมูล คำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) และทรัพยากรชุดข้อมูล (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2565, 36)

9. **บัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government Data Catalog: GD Catalog)** หมายความว่า เอกสารแสดงบรรดาระายการของชุดข้อมูลสำคัญที่รวบรวมจากบัญชีข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2564, 3)

10. **หน่วยงานของรัฐ** หมายความว่า ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน รัฐสภา ศาล (ครอบคลุมเพียงหน่วยงานของศาลในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาอรรถคดี) องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ และหน่วยงานอิสระของรัฐ (ธรรมาภิบาลข้อมูล, สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2564, 10)

11. **เจ้าของข้อมูล (Data Owners)** หมายความว่า บุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลข้อมูลโดยตรง สร้างความมั่นใจได้ว่าการบริหารจัดการข้อมูลสอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐาน กฎระเบียบ หรือกฎหมาย เจ้าของข้อมูลทำการทบทวนและอนุมัติการดำเนินการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล เช่น การเปลี่ยนแปลงเมตาดาตาและเกณฑ์การทำดาตาคลีนซิง (Data Cleansing) นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการให้สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและจัดชั้นความลับของข้อมูล เจ้าของข้อมูลมักจะอยู่ในตำแหน่งบริหาร เช่น ผู้อำนวยการฝ่ายหรือหัวหน้าส่วนงาน บุคคลเป็นเจ้าของข้อมูลบุคคล ผู้อำนวยการฝ่ายหรือหัวหน้าส่วนงานการเงินเป็นเจ้าของข้อมูลการเงิน (ธรรมาภิบาลข้อมูล, สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2564, 36)

12. **ผู้ใช้ข้อมูล (Data Users)** หมายความว่า บุคคลที่ทำหน้าที่นำข้อมูลไปใช้งานทั้งในระดับปฏิบัติงานและระดับบริหาร และสนับสนุนธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐโดยให้ความต้องการในการใช้ข้อมูล พร้อมทั้งรายงานประเด็นปัญหาที่พบระหว่างการใช้ข้อมูล ทั้งด้านคุณภาพและความปลอดภัยของข้อมูลไปยังบริการข้อมูล (ธรรมาภิบาลข้อมูล, สำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน), 2564, 36)

13. **สถานะบัญชีข้อมูล** หมายความว่า ข้อความที่แสดงสถานะของบัญชีข้อมูลในการลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ประกอบด้วย แจ้งลงทะเบียน อยู่ระหว่างอนุมัติ ไม่ผ่านเกณฑ์ เพิกถอน อยู่ระหว่างตรวจสอบ มีการปรับปรุง และลงทะเบียนแล้ว

14. **ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ** หมายความว่า ระบบงานที่ทำหน้าที่บริหารจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ มารวบรวมและจัดหมวดหมู่ รวมถึงระบบนามานุกรม (Directory Services) ที่ให้บริการสืบค้นบัญชีรายการข้อมูลภาครัฐ เสมือนบัญชีข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์การบูรณาการข้อมูลร่วมกัน รองรับการให้บริการการสืบค้น และการเข้าถึงบัญชีข้อมูลหน่วยงานภาครัฐที่เผยแพร่เป็นสาธารณะ (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2565, 3)

15. ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (Agency Data Catalog System) หมายความว่า ระบบสารสนเทศที่ทำหน้าที่บริหารจัดการบัญชีข้อมูลของหน่วยงานตามคำนิยามซึ่งเป็นแพลตฟอร์มบูรณาการสำหรับการจัดการชุดข้อมูล การจัดการคำอธิบายชุดข้อมูล รวมถึงให้บริการบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน เช่น การค้นหาชุดข้อมูล และการเชื่อมต่อ API ที่เป็นเสมือนบัญชีข้อมูลดิจิทัลของหน่วยงาน สำหรับให้บริการแก่บุคลากรในหน่วยงานในการวางแผน ปฏิบัติงาน ติดตามและประเมินผล รวมถึงหน่วยงานภายนอกและประชาชนตามสิทธิการเข้าถึงบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานกำหนด โดยที่การจัดทำบัญชีข้อมูลหน่วยงานควรสอดคล้องตามแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้สามารถลงทะเบียนและให้บริการบัญชีข้อมูลภาครัฐของประเทศและเชื่อมต่อไปยังระบบบริการต่าง ๆ ต่อไป (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2565, 22)

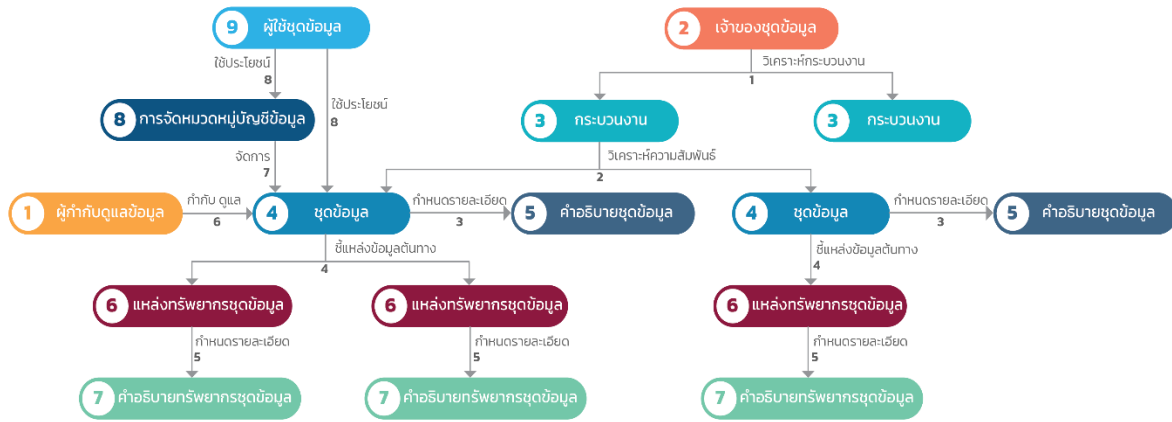
16. ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog Registration System) หมายความว่า ระบบสารสนเทศที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมรายการข้อมูลสำคัญ เมทาเดตา และทรัพยากร (Resource) หรือข้อมูล ผ่าน API จากบัญชีข้อมูลหน่วยงานมาจัดเก็บไว้ที่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ และทำหน้าที่ติดตามการมีอยู่ การเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง (Update) รายการข้อมูลและเมทาเดตา รวมถึงการอ้างอิงทรัพยากร (Resources) กับบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานต้นทาง ให้ถูกต้องและทันสมัย (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2565, 36)

17. ระบบบริหารจัดการและการติดตามบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog Management & Monitoring System) หมายความว่า ระบบสารสนเทศที่ใช้ในการกำกับจัดทำบัญชีข้อมูลเป็นไปตามนโยบายธรรมาภิบาลขององค์กรและแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ และการจัดการทางทะเบียนบัญชีข้อมูล ประกอบด้วย การลงทะเบียนชุดข้อมูล การปรับปรุงบัญชีข้อมูล และการเพิกถอนการลงทะเบียน การติดตามและจัดการข้อมูลตลอดทั้งวงจรชีวิต การจัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับบัญชีข้อมูล

18. ระบบบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม (GD Catalog Portal & Directory Services System) หมายความว่า ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารบัญชีข้อมูลภาครัฐ ประกอบด้วย การบริการผ่านเว็บไซต์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (<https://gdcatalog.go.th>) การบริการนามานุกรมบัญชีข้อมูลภาครัฐ (<https://directory.gdcatalog.go.th>) และการบริการผ่าน API(<https://api.gdcatalog.go.th/v1/api>) และเชื่อมต่อไปยังระบบบริการต่าง ๆ เช่น ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (Open Government Data) ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) และศูนย์ข้อมูลต่าง ๆ (มรด. 3-1 : 2665 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ, 2565, 36)

การจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ

องค์ประกอบของบัญชีข้อมูลภาครัฐ

รูปที่: 3 องค์ประกอบของบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. **ผู้กำกับดูแลข้อมูล** หมายความว่า คณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูลหรือคณะอื่นใด ที่หน่วยงานเป็นผู้แต่งตั้งให้มีอำนาจสูงสุดในธรรมาภิบาลข้อมูลภายในหน่วยงาน ซึ่งทำหน้าที่ กำกับ ดูแล ตัดสินใจเชิงนโยบาย แก้ไขปัญหา และบริหารจัดการข้อมูล กำหนดหลักเกณฑ์แนวทางการใช้ข้อมูล เกณฑ์คุณภาพ ระเบียบข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล การเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ กำกับ เร่งรัด และติดตามให้หน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลภายในหน่วยงานโดยระบุชุดข้อมูล และจัดระดับความสำคัญของข้อมูลเปิดภาครัฐที่จะนำไปเปิดเผย

2. **เจ้าของชุดข้อมูล** หมายความว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลข้อมูลโดยตรง สร้างความมั่นใจได้ว่าการบริหารจัดการชุดข้อมูลสอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐาน กฎระเบียบ หรือกฎหมาย เจ้าของชุดข้อมูลทำการทบทวนและอนุมัติการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชุดข้อมูล เช่น การเปลี่ยนแปลงเมทาดาทา (Metadata) และเกณฑ์การทำดาตาคลีนซิง (Data Cleansing) นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการให้สิทธิในการเข้าถึงชุดข้อมูลและจัดชั้นความลับของชุดข้อมูล ซึ่งเจ้าของชุดข้อมูลจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้ข้อมูลในกระบวนการของหน่วยงาน ทั้งส่วนของชุดข้อมูลที่นำมาใช้งาน (Input) การประมวลผลข้อมูล และชุดข้อมูลที่เป็นผลลัพธ์ (Output) ดังนั้นเจ้าของชุดข้อมูลถือเป็นผู้ที่เข้าใจถ่องแท้ในชุดข้อมูลและเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดทำบัญชีข้อมูล

3. **กระบวนการ** หมายความว่า กิจกรรมขั้นตอนที่ส่งต่อกันอย่างเป็นขั้นตอน ในบางขั้นตอนอาจมีการแปลงข้อมูลไปสู่ข้อมูลดิจิทัลแล้ว บางขั้นตอนอาจอยู่ในรูปกระดาษ หรือในรูปดิจิทัลแต่ไม่พร้อมใช้ หากกระบวนการขององค์กรสามารถเป็นกระบวนการดิจิทัลที่สมบูรณ์ จะทำให้เกิดความพร้อมใช้ในชุดข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว การจัดทำบัญชีข้อมูลของหน่วยงานจึงเป็นการตรวจสอบและพัฒนาแบบต่อเนื่องซึ่งจะทำให้ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเข้มแข็งขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

4. **ชุดข้อมูล** หมายความว่า การนำข้อมูลจากหลายแหล่งมารวบรวม เพื่อจัดเป็นชุดให้ตรงตามลักษณะโครงสร้างของข้อมูล หรือจากการใช้ประโยชน์ของข้อมูล โดยชุดข้อมูลเกิดจากกระบวนการ ซึ่งในกระบวนการหนึ่งอาจมีชุดข้อมูลหลายชุด

5. **คำอธิบายชุดข้อมูลหรือเมทาดาทา** หมายความว่า ข้อมูลที่ใช้อธิบายรายละเอียดของชุดข้อมูลตามแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4] โดยในแต่ละชุดข้อมูลประกอบด้วยคำอธิบายข้อมูลส่วนหลัก

(Mandatory Metadata) จำนวน 14 รายการ ที่เป็นส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องมี และคำอธิบายข้อมูลส่วนที่เป็นทางเลือก (Optional Metadata) ที่เป็นส่วนรายละเอียดที่อธิบายข้อมูลให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นตามประเภทของชุดข้อมูล

6. **แหล่งทรัพยากรชุดข้อมูล** หมายความว่า แหล่งที่เก็บข้อมูลหลัก หรือ แหล่งข้อมูลต้นทาง ของกระบวนการซึ่งอาจเข้าถึงเป็นแบบ API หรือไฟล์ข้อมูลก็ได้ ขึ้นอยู่กับกระบวนการนั้นเป็นกระบวนการดิจิทัลที่สมบูรณ์ดีพอหรือไม่ ซึ่งใน 1 ชุดข้อมูล อาจประกอบด้วย ไฟล์ข้อมูล CSV ไฟล์เดียว หรือ ไฟล์ข้อมูล CSV หลายไฟล์ ก็ได้

7. **คำอธิบายทรัพยากรชุดข้อมูล** หมายความว่า ข้อมูลที่ใช้อธิบายรูปแบบของข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล และความเป็นปัจจุบัน เป็นสำคัญ โดยในแต่ละไฟล์ข้อมูล CSV จะมีคำอธิบายทรัพยากรชุดข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้งานของผู้ใช้ชุดข้อมูล

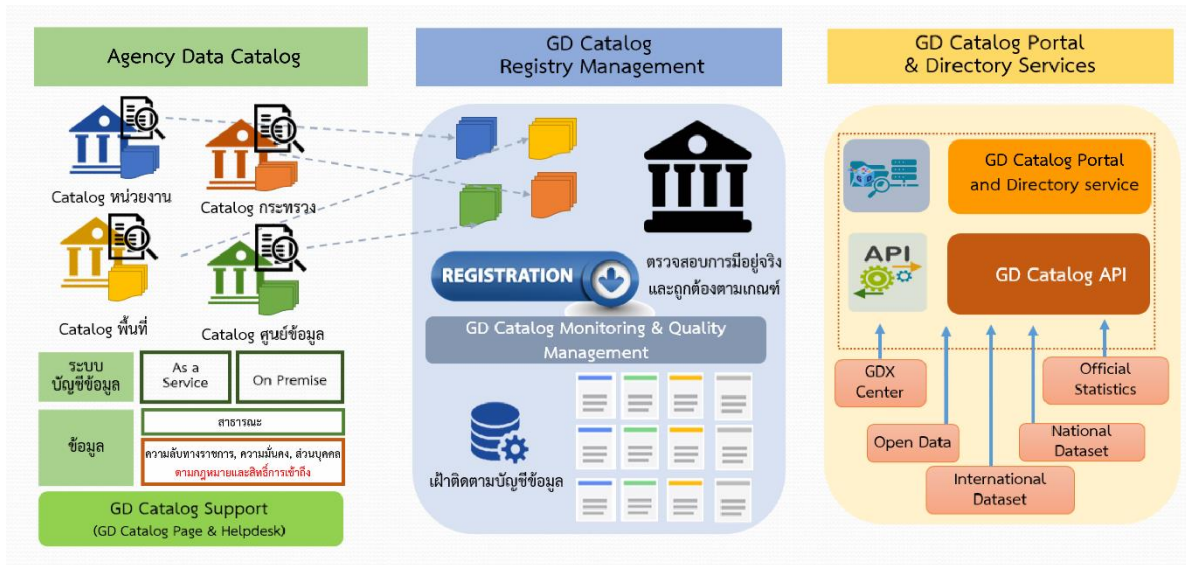
8. **การจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล** หมายความว่า การจัดบัญชีข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่เพื่อความสะดวกในการสืบค้นบัญชีข้อมูลตามมิติการใช้งานของผู้ใช้ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นและเข้าถึงบัญชีข้อมูลได้หลากหลายมิติตามความต้องการใช้ประโยชน์ที่สำคัญของประเทศ เช่น ชุดข้อมูลตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ชุดข้อมูลด้านแรงงาน ชุดข้อมูลด้านเกษตร ชุดข้อมูลด้านการบริหารจัดการน้ำ ชุดข้อมูลตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป็นต้น

9. **ผู้ใช้ชุดข้อมูล** หมายความว่า ประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยสามารถใช้งานได้ตามสิทธิที่เจ้าของชุดข้อมูลกำหนด โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้ใช้ทั่วไป และเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐ (รายละเอียดอยู่ในหัวข้อ การเข้าถึงบัญชีข้อมูลภาครัฐ)

ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

เป็นระบบสารสนเทศที่ถูกพัฒนาขึ้น เพื่อรวบรวมบัญชีข้อมูลสำคัญของหน่วยงานต่าง ๆ มาลงทะเบียนจัดทำเป็นบัญชีข้อมูลภาครัฐ ภายใต้การดูแลและจัดการให้บัญชีข้อมูลภาครัฐมีความถูกต้องทันสมัยอย่างเป็นระบบ และพัฒนาระบบนามาตรฐาน ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการสืบค้นบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อสามารถนำไปวิเคราะห์และวางแผนอย่างเป็นรูปธรรม และรวมถึงการให้บริการข้อมูลบางส่วนแก่ภาคเอกชนและประชาชนในอนาคต

การใช้งานระบบบัญชีข้อมูลจำแนกเป็น 2 ระดับ คือ (1) การใช้งานระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน หรือ Agency Data Catalog และ (2) การใช้งานระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ หรือ GD Catalog ซึ่งเป็นระบบบัญชีกลางที่รวบรวมบัญชีข้อมูลสำคัญจากทุกหน่วยงานรัฐที่ได้ลงทะเบียนมาจัดหมวดหมู่ เพื่อรองรับการให้บริการการสืบค้นและการเข้าถึงชุดข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งทั้งระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐและระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานจะทำงานสัมพันธ์กัน พร้อมแสดงสถานะบัญชีข้อมูลในระบบ โดยผู้ใช้ข้อมูลสามารถเลือกค้นหาชุดข้อมูลที่ต้องการได้จาก ชื่อชุดข้อมูล คำอธิบายชุดข้อมูล หรือเลือกจากหมวดหมู่บัญชีข้อมูลที่จัดกลุ่มไว้แล้ว จึงมั่นใจได้ว่าชุดข้อมูลในระบบดังกล่าวนี้เป็นชุดข้อมูลที่ได้มาตรฐานและเป็นทางการ

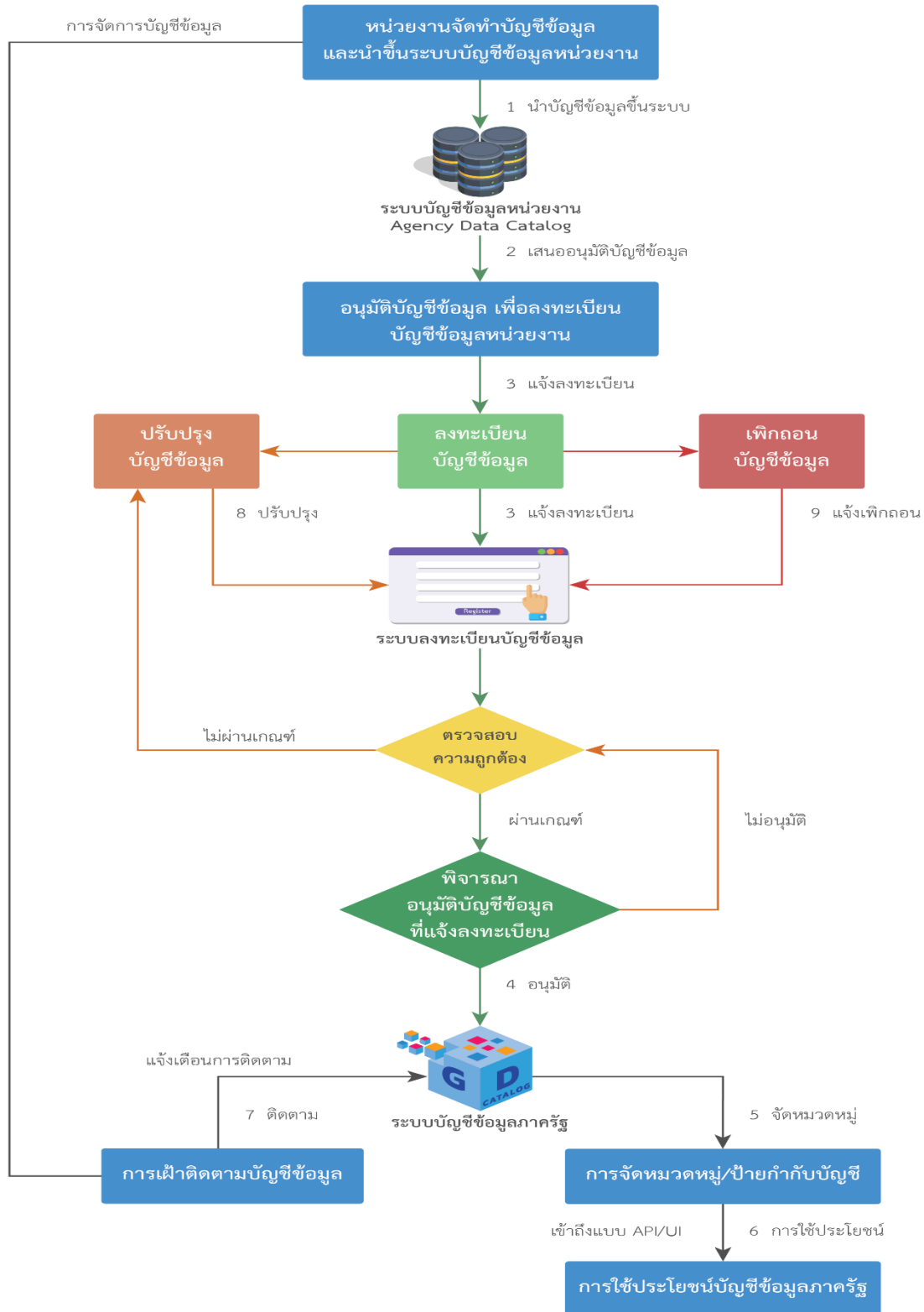

รูปที่: 4 GD Catalog Platform

ผู้ใช้บัญชีข้อมูลภาครัฐ แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มหลักคือ (1) หน่วยงานภาครัฐ สามารถใช้บริการโดยสมัครเข้าใช้บริการระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐด้วย OpenID ซึ่งสามารถเข้าถึงบริการการสืบค้นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่ต้องร้องขอ และบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยเผยแพร่เฉพาะชื่อชุดข้อมูล ผู้ใช้ชุดข้อมูลต้องทำการร้องขอใช้ชุดข้อมูลตามสิทธิการเข้าถึงที่หน่วยงานเจ้าของชุดข้อมูลระบุไว้ในคำอธิบายชุดข้อมูล และ (2) หน่วยงานภาคเอกชนและประชาชน สามารถใช้บริการได้โดยไม่ต้องสมัครเข้าใช้บริการ และสามารถสืบค้นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ เท่านั้น

กระบวนการจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ

เป็นการบริหารจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ ทั้งในส่วนของกลางทะเบียน การปรับปรุง การเพิกถอน และการติดตามบัญชีข้อมูล ตลอดจนการใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลภาครัฐ ดังภาพที่ 5

รูปที่: 5 กระบวนการจัดการบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. หน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลและนำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน

หน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลหน่วยงานตามมาตรฐานของ สพร. ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4] โดยมีผู้บริหารระดับสูงและคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูลหน่วยงาน หรือคณะอื่นใดที่มีหน้าที่จัดทำธรรมาภิบาลข้อมูลของหน่วยงาน ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการชุดข้อมูล และดำเนินการให้เป็นไปตามเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และนำบัญชีข้อมูลที่ผ่านการพิจารณาเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อความเป็นมาตรฐานเดียวกัน และการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ

2. อนุมัติบัญชีข้อมูล เพื่อลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน

เมื่อหน่วยงานจัดทำบัญชีข้อมูลหน่วยงานและนำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานเรียบร้อยแล้ว ต้องเสนออนุมัติบัญชีข้อมูลที่จะนำไปลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยบัญชีข้อมูลดังกล่าวต้องผ่านการพิจารณาความสอดคล้องตามหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และวิเคราะห์การเผยแพร่บัญชีข้อมูลเพื่อการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ดังภาพที่ 6

หมวดหมู่ ธรรมาภิบาลข้อมูล	ประเด็นการพิจารณา	การเผยแพร่บัญชีข้อมูล		
		แบบสาธารณะ (public)	ภายในองค์กร (private)	ในระบบ GD Catalog (share for GD Catalog)
ข้อมูลสาธารณะ	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	√	√	√
	ข้อมูล	√	√	√
ข้อมูลส่วนบุคคล	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	√	√	√
	ข้อมูล	เข้าถึงตามเงื่อนไขข้อตกลง		
ข้อมูลความลับทาง ราชการ	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		
	ข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		
ข้อมูลความมั่นคง	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		
	ข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		

รูปที่: 6 การวิเคราะห์การเผยแพร่บัญชีข้อมูลเพื่อการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

3. หน่วยงานแจ้งลงทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานและบัญชีข้อมูลที่สำคัญ

เมื่อหน่วยงานประสงค์จะลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ต้องทำการลงทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อเชื่อมต่อกับระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ และนำบัญชีข้อมูลที่ได้รับ การอนุมัติให้ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้ มาทำการแจ้งลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งสามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

3.1 แบบอัตโนมัติ

หน่วยงานที่ใช้ CKAN Open-D ในการจัดทำระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน สามารถดึงชุดข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานเพื่อลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้โดยอัตโนมัติ เมื่อทำการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

3.2 แบบใช้เทมเพลตไฟล์ (Template Files)

หน่วยงานที่ไม่ได้ใช้ CKAN Open-D ในการจัดทำระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน สามารถนำเข้าสู่ชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูลเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้โดยใช้เทมเพลตไฟล์ (Template Files) ในรูปแบบ Excel (สามารถดาวน์โหลดได้ที่ <https://gdhelppage.nso.go.th/>)

4. พิจารณานุมัติบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานแจ้งลงทะเบียนเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

เมื่อหน่วยงานแจ้งลงทะเบียนบัญชีข้อมูลเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ บัญชีข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบบัญชีข้อมูลตามเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (รายละเอียดหน้า 30) ซึ่งเป็นการตรวจสอบความเหมาะสม ถูกต้อง สอดคล้องของชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูลตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ และเกณฑ์พิจารณาการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ (รายละเอียดหน้า 22) ดังภาพที่ 7 และบัญชีข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบ จะถูกรวบรวมเพื่อเสนออนุมัติการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อเป็นการยืนยันการลงทะเบียนและส่งต่อบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนแล้วไปยังระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้บริการต่อไป

รูปที่: 7 เกณฑ์พิจารณาการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

5. การจัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับบัญชีข้อมูลให้พร้อมใช้

เป็นการจัดการบัญชีข้อมูลเพื่อการสืบค้นบัญชีข้อมูลได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยหมวดหมู่ที่กำหนดจะเป็นหมวดหมู่มาตรฐานและสำคัญ เช่น หมวดหมู่สถิติทางการ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ รวมไปถึงการกำหนดป้ายกำกับ (Tags) ซึ่งเป็นคำสั้นๆ ที่ใช้บ่งบอกบัญชีข้อมูล รวมไปถึงเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบัญชีข้อมูล เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้อย่างสะดวก

6. การใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลภาครัฐ

เป็นการดำเนินการผ่านระบบสารสนเทศการบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม ผู้ใช้งานสามารถสืบค้น หาบัญชีข้อมูลที่ต้องการได้อย่างสะดวก เข้าถึงข้อมูลได้ตามสิทธิของผู้ใช้ และตามที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลกำหนดให้เข้าถึงข้อมูลนั้น ผู้ใช้สามารถดึงรายละเอียดบัญชีข้อมูลได้อย่างสะดวก เช่น มี API สำหรับใช้งาน และสามารถเชื่อมต่อกับศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) และศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึง การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการถ่ายโอนข้อมูล

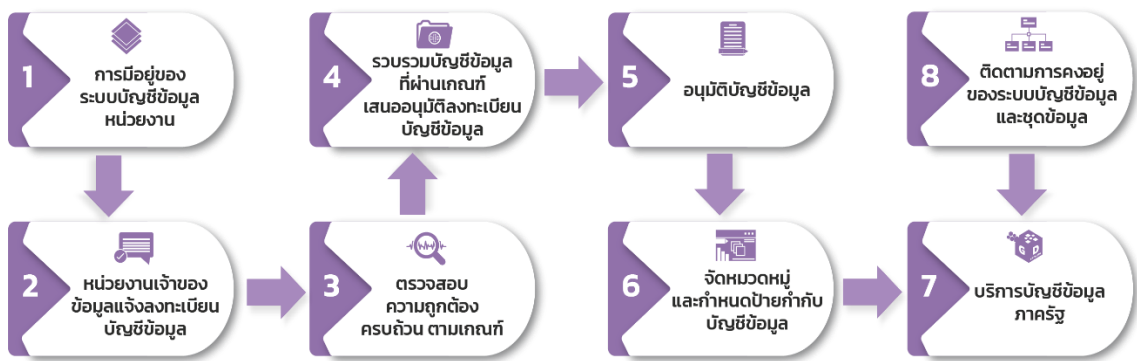
7. การเฝ้าติดตามบัญชีข้อมูล

เพื่อให้ชุดข้อมูลมีความพร้อมใช้และเป็นปัจจุบัน เมื่อหน่วยงานทำการลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเรียบร้อยแล้ว ระบบจะเฝ้าติดตามวงจรชีวิตของชุดข้อมูล เพื่อติดตามการปรับปรุง แก้ไข และเพิกถอนชุดข้อมูล หรือเมื่อหน่วยงานประสงค์จะปรับปรุงคำอธิบายชุดข้อมูล หรือเพิกถอนบัญชีข้อมูลจากบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะต้องแจ้งการปรับปรุงหรือเพิกถอนบัญชีข้อมูลในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ และเข้าสู่ขั้นตอนการตรวจสอบบัญชีข้อมูล เพื่อเสนออนุมัติต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐต่อไป

การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog Registration)

เป็นการรวบรวมบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และแจ้งลงทะเบียนบัญชีข้อมูลที่สำคัญของหน่วยงานเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ผ่านระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้บริการบัญชีข้อมูลภาครัฐ และเชื่อมต่อไปยังระบบบริการต่าง ๆ ต่อไป

กระบวนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ประกอบด้วย หน่วยงานพิจารณาการมีอยู่ของระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน โดยทำการลงทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ผ่านระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้ระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานเชื่อมต่อกับระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ และนำบัญชีข้อมูลสำคัญที่หน่วยงานอนุมัติและเห็นชอบให้ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐได้ มาแจ้งลงทะเบียนบัญชีข้อมูลเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จากนั้นบัญชีข้อมูลดังกล่าวจะถูกนำเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน สอดคล้องของชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด และรวบรวมบัญชีข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์เสนออนุมัติลงทะเบียนบัญชีข้อมูล บัญชีข้อมูลที่ผ่านการอนุมัติจะถูกนำไปจัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับบัญชีข้อมูล เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการสืบค้นบัญชีข้อมูลและส่งต่อไปยังระบบบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐ สำหรับให้บริการและใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลภาครัฐร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการติดตามการคงอยู่ของระบบบัญชีข้อมูลและชุดข้อมูล ทั้งในส่วนของการปรับปรุง การเพิกถอนบัญชีข้อมูล และติดตามวงจรชีวิตของชุดข้อมูล เพื่อให้บัญชีข้อมูลภาครัฐมีความสมบูรณ์พร้อมใช้อยู่เสมอ

รูปที่ 8 กระบวนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

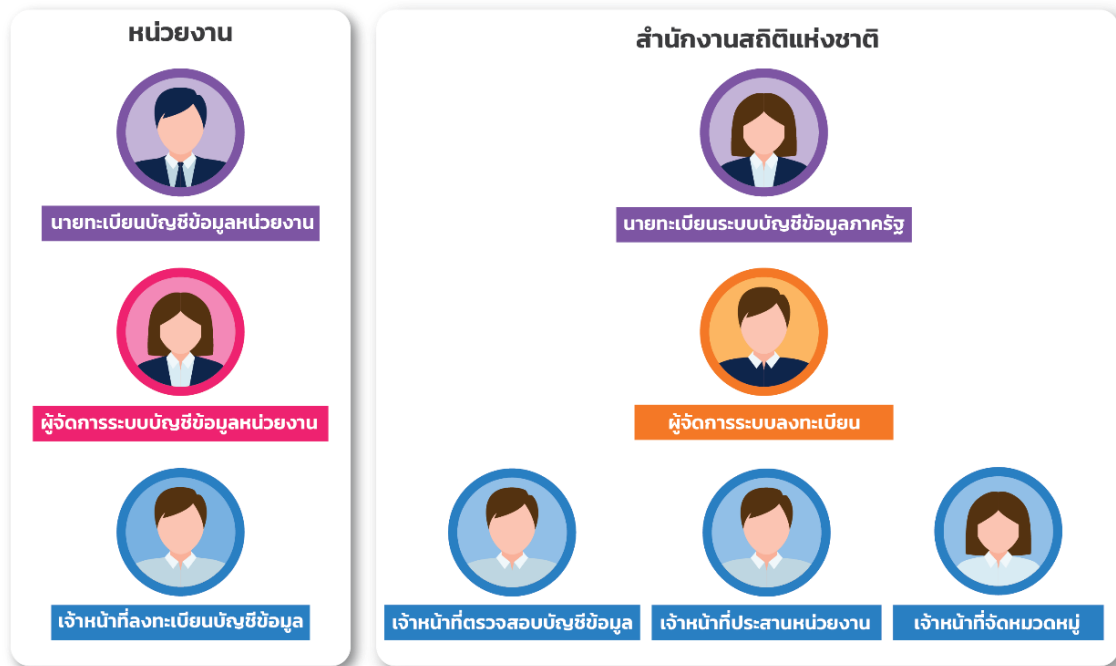
ส่วนของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ประกอบด้วย

- 1) **นายทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน** หมายถึง หัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่กำกับ ดูแล การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน การตรวจสอบและแก้ไขบัญชีข้อมูลหน่วยงาน การเพิกถอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และอนุญาตใช้และเปิดเผยทะเบียนบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน
- 2) **ผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน** หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้าน IT ทำหน้าที่ดูแลระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (Admin) ลงทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ กำหนดและจัดการสิทธิเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล เพื่อเข้าใช้งานระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ
- 3) **เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล** หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้านข้อมูล ทำหน้าที่จัดการบัญชีข้อมูล และลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ตลอดจน ปรับปรุง และ เพิกถอนบัญชีข้อมูลที่อยู่ในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ เมื่อหน่วยงานมีการเปลี่ยนแปลงบัญชีข้อมูล โดยเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน สามารถกำหนดให้มีได้มากกว่า 1 user ตามความเหมาะสมกับการบริหารจัดการบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน

ส่วนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในฐานะผู้ดูแลระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog) ประกอบด้วย

- 1) **นายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ** หมายถึง ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติ หรือ รองผู้อำนวยการสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่กำกับ ดูแล และอนุมัติการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน การเพิกถอน ปรับปรุงการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ รวมไปถึงการเก็บรักษาบัญชีข้อมูลภาครัฐที่เก็บบันทึกเหตุการณ์ (Logging) และบันทึกการดำเนินงาน (Activity Log) เพื่อให้สามารถติดตามและตรวจสอบสถานะบัญชีข้อมูลในระบบ
- 2) **ผู้จัดการระบบลงทะเบียน** หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานด้าน IT ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่บริหารจัดการระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลในภาพรวม กำหนดและจัดการสิทธิผู้ใช้ในระบบ (ผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล เจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่จัดหมวดหมู่)
- 3) **เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล** หมายถึง เจ้าหน้าที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่ตรวจสอบความเป็นเจ้าของชุดข้อมูลและความครบถ้วนของคำอธิบายชุดข้อมูลตามแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4] และเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน พร้อมทั้งรายงานผลการตรวจสอบและรวบรวมบัญชีข้อมูลผ่านการตรวจสอบแล้วเสนอต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อทำการอนุมัติการลงทะเบียน การปรับปรุง หรือการเพิกถอนบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน
- 4) **เจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน** หมายถึง เจ้าหน้าที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานและติดตามหน่วยงานเพื่อให้เกิดการลงทะเบียน ในขณะที่รอการอนุมัติ ติดตามการปรับปรุงบัญชีข้อมูลตามวงจรชีวิตของชุดข้อมูล ติดตามการเพิกถอนบัญชีข้อมูลเพื่อความถูกต้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐที่กำหนดไว้

5) **เจ้าหน้าที่จัดหมวดหมู่** หมายถึง เจ้าหน้าที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำหน้าที่จัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

รูปที่: 9 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

หลักเกณฑ์การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. หน่วยงานมอบหมายเจ้าหน้าที่ เพื่อเข้าใช้งานระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ผู้เข้าใช้งานระบบจำเป็นต้องมีบัญชีผู้ใช้ระบบยืนยันตัวบุคคลกลาง (OpenID Service) ของ สพร. (สามารถสมัครใช้งาน OpenID ได้ที่ <https://accounts.egov.go.th/>)

2. บัญชีข้อมูลที่นำมาเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ควรเป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ดังนี้

- 2.1 ได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบจากนายทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน หรือคณะกรรมการธรรมาภิบาลข้อมูล หรือคณะอื่นใดที่หน่วยงานเป็นผู้แต่งตั้งให้มีอำนาจสูงสุดในธรรมาภิบาลข้อมูลภายในหน่วยงาน
- 2.2 นายทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ตรวจสอบและพิจารณาอนุมัติการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 เป็นบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานเป็นเจ้าของเท่านั้น
- 2.4 ไม่ซ้ำซ้อนกับชุดข้อมูลที่มีการลงทะเบียนไว้แล้ว
- 2.5 เป็นบัญชีข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้ตามเงื่อนไขที่หน่วยงาน กำหนด และอ้างอิงได้ถึงแหล่งทรัพยากรชุดข้อมูล หรือแหล่งจัดเก็บข้อมูลหลัก ที่เป็นทางการของหน่วยงาน
- 2.6 คำอธิบายชุดข้อมูลมีความถูกต้องและครบถ้วนตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4]

2.7 คำอธิบายชุดข้อมูลมีความสอดคล้องกับเกณฑ์คุณภาพคำอธิบายชุดข้อมูล

3. ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐไม่มีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมข้อมูลของหน่วยงานมาเก็บในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เป็นเพียงการรวบรวมชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน เพื่อทำการบริหารจัดการ จัดหมวดหมู่ และกำหนดป้ายกำกับ และนำเสนอบนระบบบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและระบบนามานุกรม (GD Catalog Portal & Directory Service)

4. กรณีบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐแล้ว เมื่อพบข้อผิดพลาด หรือต้องการปรับปรุงบัญชีข้อมูลดังกล่าวในภายหลัง หน่วยงานสามารถทำการปรับปรุงในระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานได้ และระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐจะเฝ้าติดตามการเปลี่ยนแปลงโดยอัตโนมัติและแจ้งไปยังอีเมลผู้เกี่ยวข้องในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูล โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติจะทำการประสานเพื่อตรวจสอบและดำเนินการกับบัญชีข้อมูลในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐให้ถูกต้องตรงกัน และเสนออนุมัติปรับปรุงต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐต่อไป ในส่วนของการเพิกถอนบัญชีข้อมูลในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ หน่วยงานจะต้องแจ้งการเพิกถอนบัญชีข้อมูลในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อสำนักงานสถิติแห่งชาติจะทำการตรวจสอบและเสนออนุมัติเพิกถอนต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐต่อไป

5. บัญชีข้อมูลของหน่วยงานที่ใช้ระบบ CKAN Open-D และ Thai GDC ที่พัฒนาขึ้นโดยศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ร่วมกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสนับสนุนโครงการระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Government data catalog) และเว็บไซต์ Data.go.th ให้สามารถบูรณาการบัญชีข้อมูลร่วมกันได้ เพื่อรองรับความต้องการของทุกภาคส่วนที่ต้องการให้บริการข้อมูลแบบเปิด ขอให้ระบุ Token API² ในการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อให้การรวบรวมบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานมายังระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเป็นไปโดยอัตโนมัติ

ขั้นตอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. หน่วยงานของรัฐ แจกมอบหมายผู้รับผิดชอบเพื่อเข้าใช้งานระบบ ประกอบด้วย ผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล โดยทำหนังสือขอเข้าใช้งานระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ พร้อมแนบแบบลงทะเบียนเข้าใช้งานระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ที่ลงนามโดยผู้บริหารหน่วยงาน แจกกลับมายังสำนักงานสถิติแห่งชาติ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ ศูนย์ราชการฯ อาคารบี ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กทม. 10210 หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ register.gdcatalog@nso.go.th เพื่อสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยผู้จัดการระบบลงทะเบียนจะทำการกำหนดสิทธิในการเข้าใช้งานระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ สามารถดาวน์โหลดแบบลงทะเบียนเข้าใช้งานระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ได้ที่ (https://gdhelppage.nso.go.th/data/02/files/register_form.pdf)

2. ผู้จัดการระบบลงทะเบียน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทำการกำหนดสิทธิผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล (คนที่ 1) โดยระบบทำการแจ้งการกำหนดสิทธิไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่แต่ละคน ภายหลังจากมีการกำหนดสิทธิให้เรียบร้อยแล้ว

ด้วยเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน สามารถมีได้มากกว่า 1 คน สำนักงานสถิติแห่งชาติจะทำการกำหนดสิทธิเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพียงลำดับที่ 1 เท่านั้น หลังจากนั้น

² Token API หมายถึง รหัสชั่วคราว ที่มีกำหนดเวลาหมดอายุสำหรับใช้ในการเชื่อมต่อระบบ เพื่อเรียกใช้งาน API

เมื่อผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ได้รับการกำหนดสิทธิให้เข้าใช้งานระบบ และทำหน้าที่ดูแลระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน จะเป็นผู้กำหนดสิทธิให้กับเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ลำดับต่อไป

3. ผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล คนที่ 1 ต้องทำการ Log in เข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ (<https://register.gdcatalog.go.th>) ด้วย Username Open ID ที่แจ้งไว้ หากไม่ทำการ Log in ภายใน 5 วันทำการ หลังจากได้รับอีเมลจะต้องทำการขอกำหนดสิทธิใหม่

4. เมื่อผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ทำการ Log in เข้าสู่ระบบแล้ว จะต้องลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานด้วย Token API² จึงจะถือว่า “ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานสำเร็จ” เพื่อให้การรวบรวมบัญชีข้อมูลเป็นไปโดยอัตโนมัติ จากนั้นทำการกำหนดสิทธิเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน คนถัดไปได้ ระบบจะทำการแจ้งการกำหนดสิทธิไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่แต่ละคน หลังจากที่มีการกำหนดสิทธิให้เรียบร้อยแล้ว

ในขั้นตอนนี้ เจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ จะประสานผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล กรณีไม่เข้าทำการ Log in ระบบครั้งแรก ภายใน 5 วันทำการ หลังจากได้รับอีเมลแจ้งการเพิ่มสิทธิจากระบบ

5. เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล ทำการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลผ่านการอนุมัติจากนายทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยดึงบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานตามที่ได้แจ้งลงทะเบียนไว้ และเลือกบัญชีข้อมูลที่ต้องการลงทะเบียน เพื่อลงทะเบียนเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ระบบจะแจ้งการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล และเจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน โดยบัญชีข้อมูลที่ทำการลงทะเบียน ควรได้รับการตรวจสอบตามเกณฑ์พิจารณาการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐจากนายทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน โดยเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล สามารถมีได้มากกว่า 1 คน ตามนโยบายการบริหารจัดการข้อมูลของหน่วยงาน (ซึ่งผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน จะเป็นผู้กำหนดสิทธิเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล เพื่อเข้าใช้งานในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ)

6. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูลทำการตรวจสอบบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานแจ้งลงทะเบียน ตามเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน (รายละเอียดหน้า 30)

- กรณีบัญชีข้อมูลผ่านเกณฑ์ เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูลจะรวบรวมบัญชีข้อมูลผ่านเกณฑ์ เสนอต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่ออนุมัติการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล
- กรณีบัญชีข้อมูลไม่ผ่านเกณฑ์ ระบบจะแจ้งบัญชีข้อมูลไม่ผ่านเกณฑ์ไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล เพื่อทำการปรับปรุงและเมื่อทำการปรับปรุงบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานเสร็จสิ้นแล้ว ระบบจะทำการแจ้งการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลใหม่อีกครั้งโดยอัตโนมัติ และแจ้งการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูลและเจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงานอีกครั้งแบบอัตโนมัติเช่นกัน

7. เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูลตรวจสอบบัญชีข้อมูลแล้ว จะรวบรวมบัญชีข้อมูลผ่านเกณฑ์ เสนอต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่ออนุมัติการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล

8. นายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ทำการพิจารณาตามเกณฑ์การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ และอนุมัติการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล ระบบจะแจ้งยืนยันการลงทะเบียนไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล

9. เจ้าหน้าที่จัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล จะทำการจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล และกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำค้นมาตรฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้น และให้บริการบัญชีข้อมูลภาครัฐ

10. การเฝ้าติดตามบัญชีข้อมูล เมื่อระบบพบการเปลี่ยนแปลงของบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนไว้แล้ว เช่น มีการเปลี่ยนแปลงคำอธิบายชุดข้อมูล เป็นต้น ระบบจะแจ้งไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน เพื่อให้ทำการประสานเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล ในการตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงบัญชีข้อมูลให้ถูกต้องตรงกัน

11. กรณีปรับปรุงบัญชีข้อมูล เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล ทำการปรับปรุงบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ระบบจะแจ้งไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล เพื่อรับทราบการปรับปรุงบัญชีข้อมูล

12. กรณีการเพิกถอน เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูล แจ้งเพิกถอนบัญชีข้อมูลในระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ ได้ดังนี้

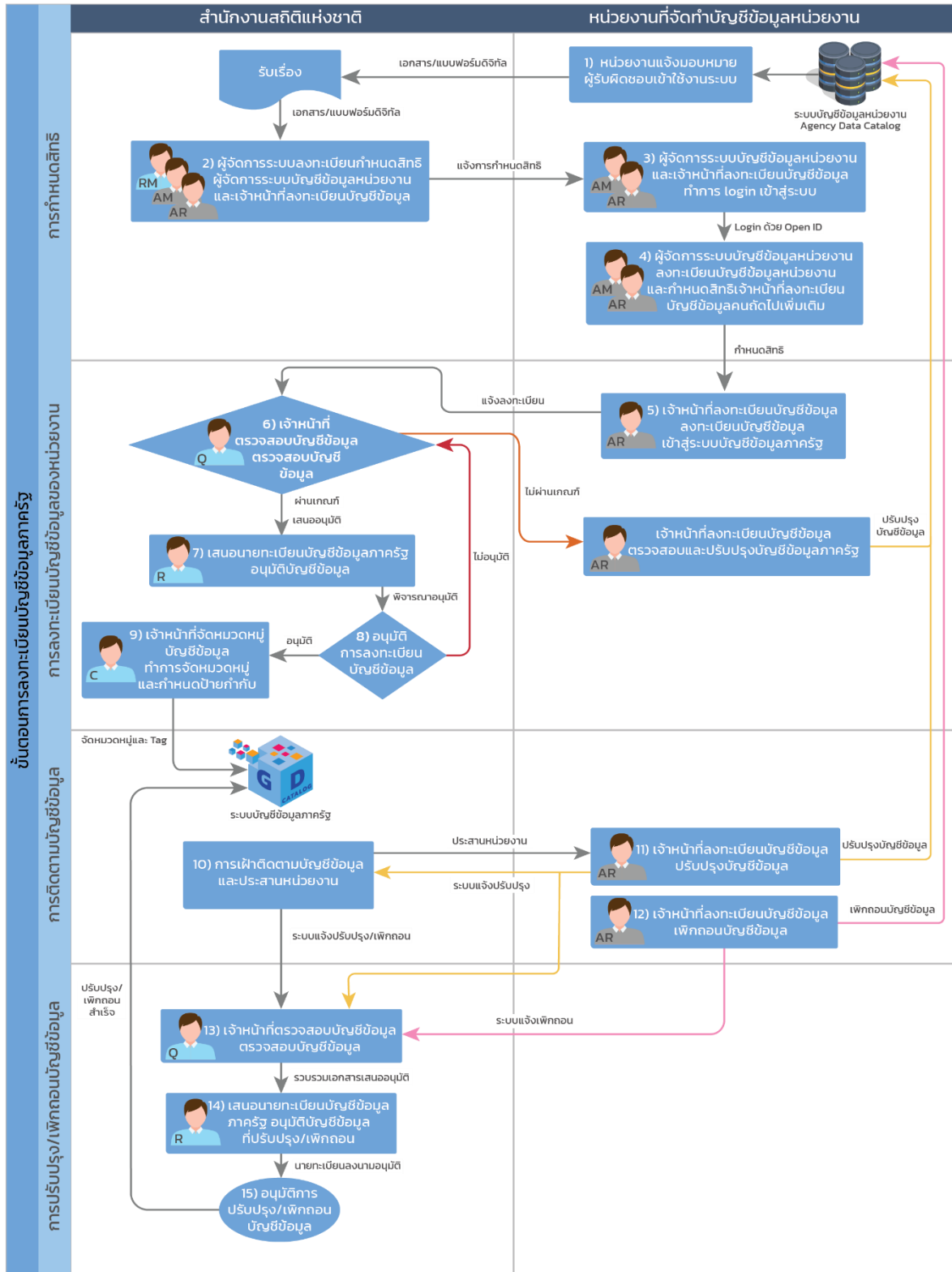
- หน่วยงานเจ้าของข้อมูลทำการเพิกถอนบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน และต้องทำการแจ้งเพิกถอนบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ
- หน่วยงานเจ้าของข้อมูลแจ้งเพิกถอนบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยไม่ได้ทำการเพิกถอนบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน

13. เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล ทำการตรวจสอบบัญชีข้อมูลที่หน่วยงาน ปรับปรุงหรือเพิกถอนบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนไว้แล้ว เพื่อตรวจสอบความสอดคล้อง เหมาะสม ของชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูลระหว่างระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานกับระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

14. เมื่อบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานปรับปรุง หรือเพิกถอน ได้ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลภาครัฐแล้ว เจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูลจะทำการรวบรวมบัญชีข้อมูลดังกล่าว เสนอต่อนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเพื่ออนุมัติการปรับปรุงหรือเพิกถอนบัญชีข้อมูล

15. นายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ทำการพิจารณาตามเกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และอนุมัติการปรับปรุงหรือเพิกถอนบัญชีข้อมูล ระบบจะแจ้งยืนยันการปรับปรุง หรือเพิกถอนบัญชีข้อมูล ไปยังอีเมลของเจ้าหน้าที่ลงทะเบียนบัญชีข้อมูลเพื่อทราบ

ทั้งนี้ ผู้จัดการระบบลงทะเบียนจะลบหรือระงับบัญชีผู้ใช้งานระบบในทันทีที่ทราบว่า ผู้เข้าใช้งานระบบนั้นไม่มีสถานะเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน หรือในกรณีที่หน่วยงานแจ้งความประสงค์ให้ยกเลิกบัญชีผู้ใช้งานระบบนั้น

หมายเหตุ

รูปที่: 10 ขั้นตอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การบริหารจัดการคุณภาพและการติดตามบัญชีข้อมูล (Quality Management & Monitoring)

การบริหารจัดการคุณภาพบัญชีข้อมูล (Quality Management)

การบริหารจัดการคุณภาพบัญชีข้อมูลภาครัฐ ได้ประยุกต์จากเกณฑ์การประกันคุณภาพข้อมูล (Data Quality Assurance) ของนโยบายการบริหารจัดการข้อมูล (Data Management Policy) ตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูล และหลักปฏิบัติเพื่อการจัดการคุณภาพสถิติทางการ มาใช้ในการพิจารณาคำอธิบายชุดข้อมูล เพื่อประกันความน่าเชื่อถือของชุดข้อมูลและประสิทธิภาพของการใช้ข้อมูล

คำอธิบายชุดข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ นอกจากจัดทำให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำที่กำหนดไว้ในแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4] แล้ว ควรจะมีการตรวจสอบคุณภาพการจัดทำคำอธิบายชุดข้อมูล โดยพิจารณาตามเกณฑ์คุณภาพคำอธิบายชุดข้อมูล ดังภาพที่ 11

รูปที่: 11 เกณฑ์คุณภาพคำอธิบายชุดข้อมูลภาครัฐ

เกณฑ์คุณภาพคำอธิบายชุดข้อมูลภาครัฐ ประกอบด้วย

- 1) ความถูกต้องและเชื่อถือได้ (Accuracy and Reliability) เป็นการตรวจสอบความถูกต้องของคำอธิบายชุดข้อมูลเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสอดคล้องกับทรัพยากรชุดข้อมูล
- 2) ความครบถ้วน (Completeness) เป็นการตรวจสอบคำอธิบายส่วนหลัก (Mandatory Metadata) 14 รายการ ให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน รวมถึงการจัดทำคำอธิบายข้อมูลส่วนที่เป็นทางเลือก (Optional Metadata)
- 3) ความต้องกัน (Consistency) เป็นการตรวจสอบเพื่อให้คำอธิบายชุดข้อมูล และทรัพยากรชุดข้อมูลที่อยู่ภายใต้ชุดข้อมูลนั้นๆ ต้องสอดคล้องกัน
- 4) ความเป็นปัจจุบัน (Timeliness) เป็นการตรวจสอบเพื่อให้มีการปรับปรุงคำอธิบายชุดข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของชุดข้อมูล เช่น วันที่การปรับปรุงชุดข้อมูลล่าสุด

5) ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ (Relevancy) เป็นการตรวจสอบคำอธิบายชุดข้อมูลโดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ชุดข้อมูลจากกลุ่มผู้ใช้และผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการ รวมถึงประโยชน์สาธารณะ

6) เข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) เป็นการตรวจสอบคำอธิบายชุดข้อมูล และข้อมูลในแต่ละชุดข้อมูลนั้นให้พร้อมต่อการเข้าถึงโดยไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก หรือซับซ้อน

การติดตามบัญชีข้อมูล (Monitoring)

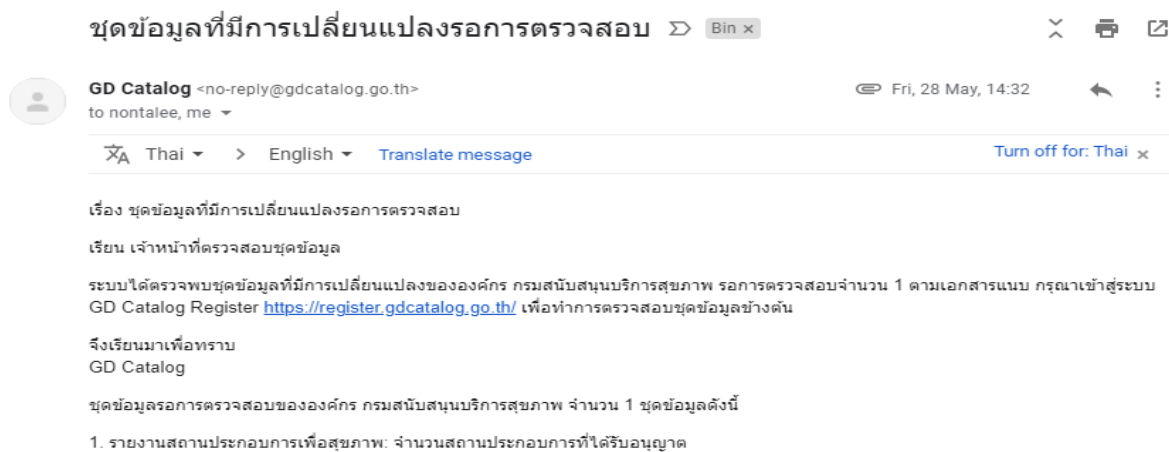
การติดตามการบริการระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อให้การเข้าถึงบัญชีข้อมูลได้ตลอดเวลา การติดตามการคงอยู่ของบัญชีข้อมูลภาครัฐกำหนดไว้ใน 2 ระดับ ดังนี้

1) ระดับการคงอยู่ของระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การคงอยู่ของระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานจะเป็นการติดตามการหยุดการให้บริการของระบบบัญชีด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง โดยอาศัยวิธีการติดตามการคงอยู่ของบริการตามช่วงเวลา ซึ่งระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐมีความสัมพันธ์กับระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานตามรอบเวลาที่กำหนดไว้ จึงสามารถรับรู้การหยุดบริการของระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน

2) ระดับการคงอยู่ของบัญชีข้อมูล

การคงอยู่ของบัญชีข้อมูลจะติดตามได้จากสถานะการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลที่เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนได้ดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อบัญชีข้อมูลและจะมีป้ายแสดงสถานะบัญชีข้อมูล ปรากฏอยู่ที่ระบบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน เมื่อหน่วยงานทำการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ระบบจะทำการติดตามการเปลี่ยนแปลงของบัญชีข้อมูล เช่น มีการแก้ไขชื่อชุดข้อมูล มีการลบชุดข้อมูล มีการแก้ไขการอ้างอิงทรัพยากร (Resource) มีการแก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูล โดยระบบจะแจ้งไปยังผู้ตรวจสอบบัญชีข้อมูลและเจ้าหน้าที่ประสานหน่วยงาน เพื่อทำการตรวจสอบบัญชีข้อมูล และประสานหน่วยงานให้ตรวจสอบและปรับปรุงบัญชีข้อมูลให้ถูกต้องตรงกัน

รูปที่: 12 ตัวอย่างอีเมลแสดงการแจ้งชุดข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลง

รายงานที่ 4.1 รายงานสรุปผลการลงทะเบียนชุดข้อมูล จำแนกตามหน่วยงานและสถานะการลงทะเบียนชุดข้อมูล Export PDF

หน่วยงาน	ลงทะเบียนแล้ว	แจ้งลงทะเบียน	อยู่ระหว่างอนุมัติ	ไม่ผ่านเกณฑ์	เพิกถอน	อยู่ระหว่างตรวจสอบ	มีการปรับปรุง	รวม
กรมการขนส่งทางราง	1	0	0	0	0	0	0	1
กรมควบคุมมลพิษ	0	0	1	0	0	0	0	1
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	1	0	0	0	0	0	0	1
กรมทรัพยากรธรณี	1	0	0	1	0	0	0	2
กรมทรัพยากรน้ำ	1	0	0	0	0	0	0	1
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม	3	0	0	1	0	8	0	12
กรมหม่อนไหม	16	0	0	3	0	0	0	19

รูปที่: 13 การรายงานสรุปผลการลงทะเบียนบัญชีข้อมูล เพื่อเสนอนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จากส่วนของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล

รายงานที่ 4.2 รายงานการลงทะเบียนชุดข้อมูลของหน่วยงาน Export PDF

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	ชื่อชุดข้อมูล	การเผยแพร่	วันที่	สถานะ
1	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (อัปเดต ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 2564)	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
2	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	จำนวนข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอาง (อัปเดต ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 2564)	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
3	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	ผู้ดำเนินการสถานประกอบการเพื่อสุขภาพที่ได้รับใบอนุญาต	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
4	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	ข้อมูลผู้ประกอบการศิลปะแยกตามสาขา	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
5	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	จำนวนผู้ประกอบการศิลปะแยกตามสาขา	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
6	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ	รายงานสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ: จำนวนสถานประกอบการที่ได้รับอนุญาต	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
7	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	ผลผลิต (Output) ที่ผ่านเกณฑ์ KPI ของแต่ละโครงการ/กิจกรรม	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน
8	กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม	รายงานจำนวนผู้รับบริการ กสอ.ตามประเภทธุรกิจแยกจังหวัด ปี 2564	PUBLIC	13-06-2564	รออนุมัติเพื่อเพิกถอน

รูปที่: 14 ตัวอย่างการรายงานการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อเสนอนายทะเบียนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จากส่วนของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบบัญชีข้อมูล

รายงานที่ 1.3 : รายงานสรุปผลการลงทะเบียนชุดข้อมูล จำแนกตามสถานะการลงทะเบียนชุดข้อมูลของหน่วยงาน XXX (สำหรับผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน)

รายงาน ณ วันที่.....

ลำดับ	เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนชุดข้อมูล	ลงทะเบียนแล้ว	รอดตรวจสอบ	รอนายทะเบียนอนุมัติ	ไม่ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบ	รวม
1	XXXX					
2	XXXX					
3	XXXX					
4	XXXX					
รวม						

ชื่อ-สกุล เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนชุดข้อมูล

รูปที่: 15 ตัวอย่างการรายงานสรุปผลการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน เพื่อเสนอผู้บริหารจากส่วนของผู้จัดการระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน

เกณฑ์การตรวจสอบบัญชีข้อมูลของหน่วยงาน

เป็นการตรวจสอบคุณภาพ และความมีอยู่จริงของบัญชีข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล ตลอดจนความเป็นเจ้าของข้อมูลของหน่วยงาน เพื่อประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ในการพิจารณาบัญชีข้อมูลเพื่อทำการลงทะเบียนเข้าสู่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งประกอบด้วย

1. ชื่อชุดข้อมูลมีความถูกต้องทั้งตัวอักษรและสื่อความหมายให้ผู้ใช้เข้าใจ
2. ความเป็นเจ้าของข้อมูล (Data Owner)
3. ความครบถ้วนของคำอธิบายชุดข้อมูลหลัก (Mandatory Metadata) 14 รายการ และเป็นไปตามมาตรฐานแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4]
4. ความแนบเนียน (Consistency) ของคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) กับทรัพยากรชุดข้อมูล
5. การเข้าถึงแหล่งข้อมูลในกรณีที่เป็นข้อมูลเปิด
6. การกำหนดป้ายกำกับ/คำสำคัญของบัญชีข้อมูลต้องสอดคล้องและสื่อความหมายกับชุดข้อมูล

เกณฑ์การปรับปรุงบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนแล้ว

การปรับปรุงบัญชีข้อมูลที่ลงทะเบียนแล้ว อาจเกิดขึ้นได้ ด้วยเหตุผลต่อไปนี้

1. การใช้ชื่อชุดข้อมูลเดิมและมีการเปลี่ยนแปลงประเภทของชุดข้อมูล
2. การแก้ไขชื่อชุดข้อมูลใหม่
3. การเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำอธิบายชุดข้อมูลหลัก (Mandatory Metadata) 14 รายการ
4. การลบชุดข้อมูล
5. การแก้ไขการอ้างอิงทรัพยากรชุดข้อมูล (Resource)

เกณฑ์การเพิกถอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การเพิกถอนการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ สามารถเกิดขึ้นได้ดังนี้

1. เมื่อหน่วยงานทำการลบบัญชีข้อมูลจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน แล้วแจ้งขอเพิกถอนบัญชีข้อมูลดังกล่าวจากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ
2. เมื่อหน่วยงานแจ้งขอเพิกถอนบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ แต่ไม่ได้ทำการลบบัญชีข้อมูลออกจากระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน
3. เมื่อหน่วยงานมิได้เป็นเจ้าของชุดข้อมูลที่แท้จริง หรือไม่ได้เป็นเจ้าของชุดข้อมูลนั้นแล้ว อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงหน่วยงานรับผิดชอบ
4. เมื่อตรวจสอบบัญชีข้อมูลแล้วไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์การลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การเก็บรักษาทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะมีการจัดเก็บการบันทึกเหตุการณ์ (Logging) เช่น การจัดเก็บบัญชีข้อมูล การเข้าถึง และการเข้าใช้งานระบบของผู้ใช้งานระบบแต่ละคน และบันทึกการดำเนินงาน

(Activity Log) เพื่อให้สามารถติดตามและตรวจสอบสถานะบัญชีข้อมูล การเก็บรักษาบัญชีข้อมูลจะขึ้นอยู่กับความคงอยู่ของบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน ซึ่งเป็นแหล่งต้นทางของบัญชีข้อมูลนั้นเท่านั้น แต่หากบัญชีข้อมูลนั้นถูกเพิกถอนไป จะมีระยะเวลาเก็บการบันทึกเหตุการณ์ (Logging) 90 วัน หลังจากนั้นระบบจะลบออกโดยอัตโนมัติ

การเข้าถึงบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะแยกเป็น 2 ส่วน คือ

(1) หน่วยงานภาครัฐ สามารถใช้บริการโดยสมัครเข้าใช้บริการระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐด้วย OpenID ซึ่งสามารถเข้าถึงบริการการสืบค้นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ (ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่ต้องร้องขอ) และบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยเผยแพร่เฉพาะชื่อชุดข้อมูล ผู้ใช้ชุดข้อมูลต้องทำการร้องขอใช้ชุดข้อมูลตามสิทธิการเข้าถึงที่หน่วยงานเจ้าของชุดข้อมูลระบุไว้ในคำอธิบายชุดข้อมูล

(2) หน่วยงานภาคเอกชนและประชาชน สามารถใช้บริการได้โดยไม่ต้องสมัครเข้าใช้บริการ และสามารถสืบค้นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ เท่านั้น

การจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล (Categories) และการกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ

การจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล (Categories) และการกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ เป็นการจัดกลุ่มบัญชีข้อมูลเพื่อระบุประเภทบัญชีข้อมูลตามกลุ่มชุดข้อมูลที่หน่วยงานภาครัฐให้ความสนใจ และป้ายกำกับ (Tags) ที่เป็นคำสำคัญสำหรับบัญชีข้อมูลนั้น เพื่อให้ผู้ใช้สะดวกค้นหาและเข้าถึงบัญชีข้อมูลได้ง่าย

ด้วยแนวคิดของการพัฒนาบัญชีข้อมูลภาครัฐ (GD Catalog) ให้มีความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐที่เป็นต้นทางของชุดข้อมูลภาครัฐ โดยให้หน่วยงานจัดประเภทข้อมูลที่ครอบครองหรือดูแลอยู่เพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาชุดข้อมูล จัดทำบัญชีข้อมูลที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด และพัฒนาข้อมูลของหน่วยงานให้มีคุณภาพตามกรอบธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ เพื่อรวบรวมบัญชีข้อมูลจากหน่วยงานต่าง ๆ มาให้บริการที่ระบบ GD Catalog

ดังนั้น เพื่อให้บัญชีข้อมูลที่ถูกรวบรวมมาจากหลากหลายหน่วยงานและหลากหลายวัตถุประสงค์ สามารถให้บริการกับผู้ใช้ในภาพรวมที่เป็นชุดข้อมูลสำคัญของประเทศเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ประโยชน์สำหรับการวางแผน กำหนดนโยบาย ติดตามประเมินผลยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในมิติต่างๆ รวมถึงตัวชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้ ในขั้นตอนการลงทะเบียนจึงจำเป็นต้องมีส่วนของการจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล (Categories) และการกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ เพื่อให้สามารถจัดเตรียมข้อมูลในการให้บริการในภาพรวมของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล (Categories) หมายถึง การจัดกลุ่มบัญชีข้อมูลเป็นกลุ่มต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้สามารถสืบค้นและเข้าถึงบัญชีข้อมูลได้หลากหลายมิติตามความต้องการใช้ประโยชน์ที่สำคัญของประเทศ เช่น ชุดข้อมูลตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ชุดข้อมูลด้านแรงงาน ชุดข้อมูลด้านเกษตร ชุดข้อมูลด้านการบริหารจัดการน้ำ ชุดข้อมูลตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) เป็นต้น

การจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูลถือเป็นส่วนสำคัญในการบริหารจัดการระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐที่นำบัญชีข้อมูลที่หน่วยงานต่างๆ จัดทำขึ้นเพื่อตอบโจทย์การใช้งานภายในหน่วยงานมารวบรวมไว้ที่ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ โดยแบ่งกลุ่มการจัดหมวดหมู่บัญชีข้อมูล เช่น

- ยุทธศาสตร์ชาติ
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- แผนการปฏิรูปประเทศ
- ประเภทสาขาสถิติ
- กลุ่มชุดข้อมูลเปิดภาครัฐ
- เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)
- ตัวชี้วัดขีดความสามารถในการแข่งขันที่สำคัญของประเทศ

ดังนั้น เมื่อบัญชีข้อมูลของหน่วยงานผ่านการลงทะเบียนแล้ว เจ้าหน้าที่จัดหมวดหมู่จะนำบัญชีข้อมูลของหน่วยงานมาจัดตามหมวดหมู่ของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐที่จะให้บริการผ่านระบบนามานุกรม (Directory Services) ให้สามารถสืบค้นได้ตามประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศได้อย่างสะดวก

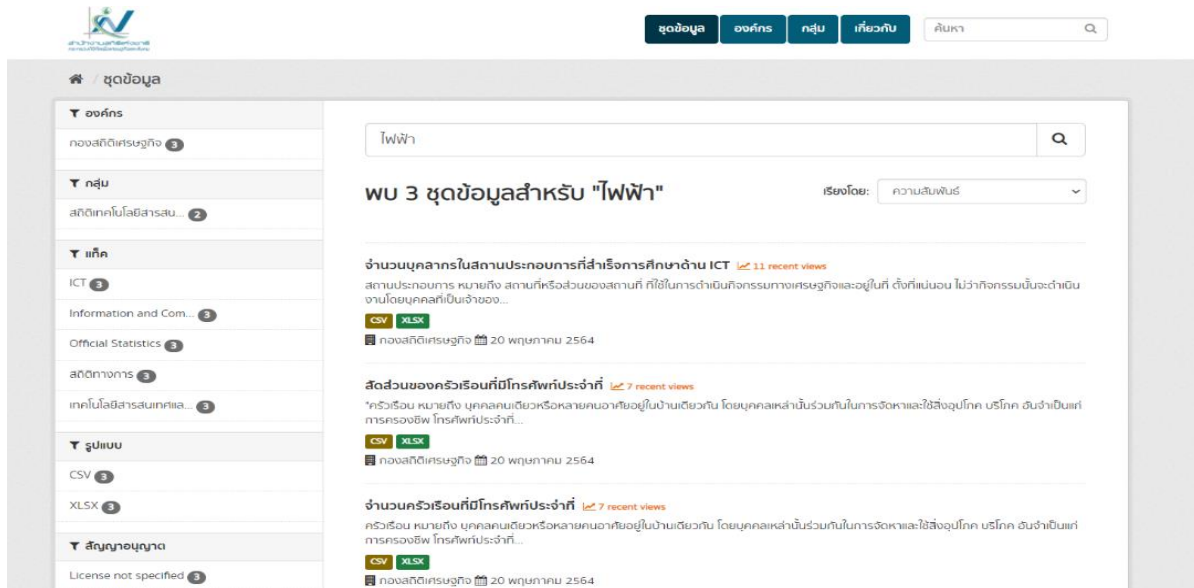
2. การกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ หมายถึง คำสั้น ๆ หรือคำเฉพาะที่ใช้บ่งบอกบัญชีข้อมูล รวมถึงคำเหมือน คำที่มีความหมายใกล้เคียงกับบัญชีข้อมูล และคำที่มีความเกี่ยวข้องหรือเชื่อมโยงกับชุดข้อมูล เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สะดวกในการสืบค้นบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลได้ตามคำค้นที่สนใจ และสามารถเชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน

ในการกำหนดป้ายกำกับหรือคำสำคัญควรกำหนดให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบัญชีข้อมูล มีความหมาย และเป็นคำที่ผู้ใช้ให้ความสนใจและเป็นที่ยอมรับในการค้นหา โดยผู้ที่กำหนดคำสำคัญต้องคำนึงถึงมุมมองของผู้ใช้เป็นหลักกว่าควรกำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญอย่างไร ที่จะทำให้ค้นหาได้สะดวก ตัวอย่างเช่น

- บัญชีข้อมูล “ตำแหน่งชุมชนผู้มีรายได้น้อย 2562” ของการเคหะแห่งชาติ กำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ เช่น low income, คนจน ชุมชน ที่ตั้ง ผู้มีรายได้น้อย
- บัญชีข้อมูล “การผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน (SCP-SDG12) ของสถาบันสารสนเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ เช่น Food Loss, Oil Palm, SCP, SDG 12, SPP, TSA-SEEA, การจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ขยะรีไซเคิล บัญชีขยะ
- บัญชีข้อมูล “ปริมาณเรือสินค้าและตู้สินค้าผ่านท่าเรือกรุงเทพฯ” ของการทำเรือแห่งประเทศไทย กำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ เช่น SDG 9, Target 9.1, การขนส่ง การขนส่งตู้สินค้า การคมนาคม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ยุทธศาสตร์ชาติที่ 1 แผนแม่บท 9
- บัญชีข้อมูล “รายชื่อหมู่บ้านที่เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (สสอ.) กำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ เช่น การมีส่วนร่วม ชุมชนต้นน้ำ ป่าอนุรักษ์ สสอ. หมู่บ้าน

ดังนั้น เมื่อบัญชีข้อมูลของหน่วยงานผ่านการลงทะเบียนแล้ว เจ้าหน้าที่จัดหมวดหมู่จะนำบัญชีข้อมูลของหน่วยงานมาพิจารณากำหนดป้ายกำกับ (Tags) หรือคำสำคัญ โดยอาจมีการเพิ่มเติมนำคำอื่น ๆ ที่เหมาะสมตามมิติของชุดข้อมูลภาครัฐ หรือประเด็นอื่น ๆ ที่สำคัญทั้งในเชิงนโยบายและการบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ รวมถึงประเด็นหรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่ประชาชนหรือภาคเอกชนให้ความสนใจ เพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันในภาพของประเทศ ที่นอกเหนือจากมิติการใช้งาน

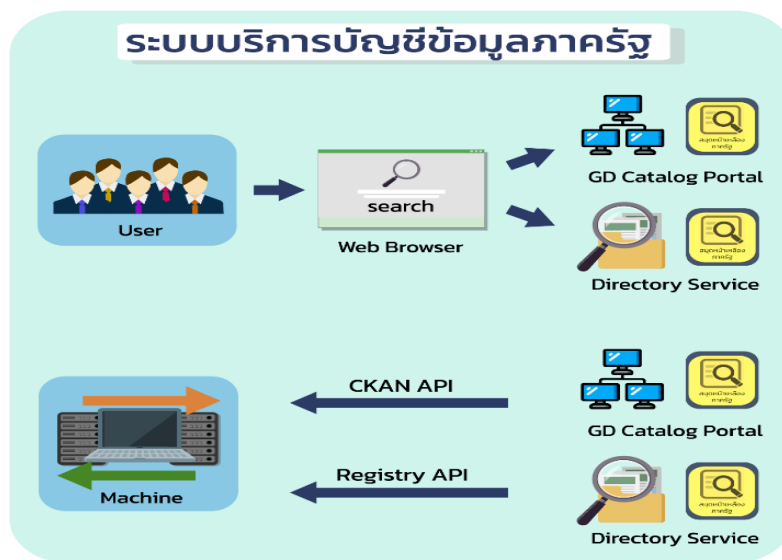
ภายในหน่วยงาน เพื่อให้บริการผ่านระบบบริการนามานุกรม (Directory Services) และสามารถสืบค้นได้ตามประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญของประเทศได้อย่างสะดวก

รูปที่: 16 ตัวอย่างการค้นหาชุดข้อมูลด้วยคำสำคัญ หรือป้ายกำกับ Tags

การบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม (GD Catalog Portal & Directory Services)

เมื่อหน่วยงานภาครัฐได้จัดทำบัญชีข้อมูลหน่วยงานตามกระบวนการงานธรรมาภิบาลของหน่วยงานและได้นำขึ้นระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานแล้ว หน่วยงานจะมีระบบบริการนามานุกรมขึ้นเพื่อรองรับการใช้งานภายในองค์กร และยังสามารถทำงานร่วมกับระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) และศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange: GDx) ได้ อีกทั้งเป็นการลดภาระการทำงานที่ซ้ำซ้อนของชุดข้อมูลเดียวที่ต้องส่งต่อไปหลายหน่วยงาน ที่สำคัญส่งผลให้เกิดการแบ่งปันการใช้ประโยชน์ให้กับหน่วยงานรัฐอื่นและภาคประชาชนไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นความมุ่งหมายของภาครัฐที่ต้องการให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากข้อมูลที่อยู่กับภาครัฐในการประกอบธุรกิจ หรือการวางแผน อันจะส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างมีเอกภาพ และมีประสิทธิภาพ

รูปที่: 17 ระบบบริการบัญชีข้อมูลภาครัฐและนามานุกรม
(GD Catalog Portal & Directory Services)

เมื่อหน่วยงานทำการลงทะเบียนบัญชีข้อมูลหน่วยงานและนำบัญชีข้อมูลเข้าสู่ระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐแล้ว บัญชีข้อมูลนั้นจะถูกนำไปจัดกลุ่มให้พร้อมใช้สำหรับผู้ใช้ชุดข้อมูล

ผู้ใช้ชุดข้อมูลสามารถใช้ประโยชน์ในการค้นหา ชุดข้อมูลและนำคำอธิบายชุดข้อมูลไปใช้ในรูปแบบการบริการ ผ่านเว็บไซต์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ผ่านช่องทาง API <https://api.gdcatalog.go.th/v1/api> เพื่อให้เกิดการส่งต่อข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ระหว่างระบบบริการ

การบริการของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. การบริการผ่านเว็บไซต์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ <https://gdcatalog.go.th>

สำหรับนักวิเคราะห์ข้อมูล หรือประชาชน สามารถค้นหา คัดกรอง ชุดข้อมูลจากทะเบียนบัญชีข้อมูลได้ ดังนั้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐจึงเป็นเสมือนทะเบียนบัญชีดิจิทัลที่เป็นทางการ ทำให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและเรียกใช้ข้อมูล ณ แหล่งต้นทางซึ่งหน่วยงานรัฐได้ลงทะเบียนชุดข้อมูลไว้บนระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

รูปที่: 18 หน้าเว็บไซต์ ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

2. การบริการผ่าน API (<https://api.gdcatalog.go.th>)

สำหรับการทำงานร่วมกันระหว่างระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงานและระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐกับระบบบริการอื่นนั้นเป็นการใช้ประโยชน์แบบอัตโนมัติผ่านช่องทางโปรแกรมประยุกต์ หรือ API (Application Program Interface) สิ่งที่สำคัญสำหรับการทำงานแบบอัตโนมัติ ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลจะต้องแจ้งขอใช้บริการ API ต่อสำนักงานสถิติแห่งชาติ โดยมีการบริการ 2 รูปแบบคือ

1) CKAN API เป็นการบริการข้อมูลที่หน่วยงานให้บริการ API ในระบบบัญชีข้อมูลหน่วยงาน และให้บริการเฉพาะข้อมูลสาธารณะเท่านั้น

2) Directory API เป็นการบริการด้านการสืบค้นชุดข้อมูล ที่จัดเก็บอยู่ตามหน่วยงานรัฐ ผ่านระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ

การใช้ประโยชน์ทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. การใช้ประโยชน์สาธารณะ ทะเบียนบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ เป็นเหมือนสมุดหน้าเหลือง (Yellow Pages) ของข้อมูลภาครัฐที่สำคัญ สามารถใช้บริการข้อมูลสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการใช้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพและมาตรฐานเดียวกัน ตลอดจนการบูรณาการการใช้ประโยชน์ข้อมูลข้ามหน่วยงานอย่างเป็นระบบ

2. การใช้ประโยชน์บริการบัญชีข้อมูลภาครัฐ เพื่อนำไปวิเคราะห์ประมวลผลต่อได้ง่าย

3. การใช้ประโยชน์เพื่อติดตามการประเมินคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

4. การใช้ประโยชน์ในการให้บริการข้อมูลแก่บุคลากรในหน่วยงานในการวางแผน การปฏิบัติงาน การติดตามและประเมินผล และการให้บริการประชาชน รวมถึงการให้บริการข้อมูลแก่หน่วยงานภายนอก

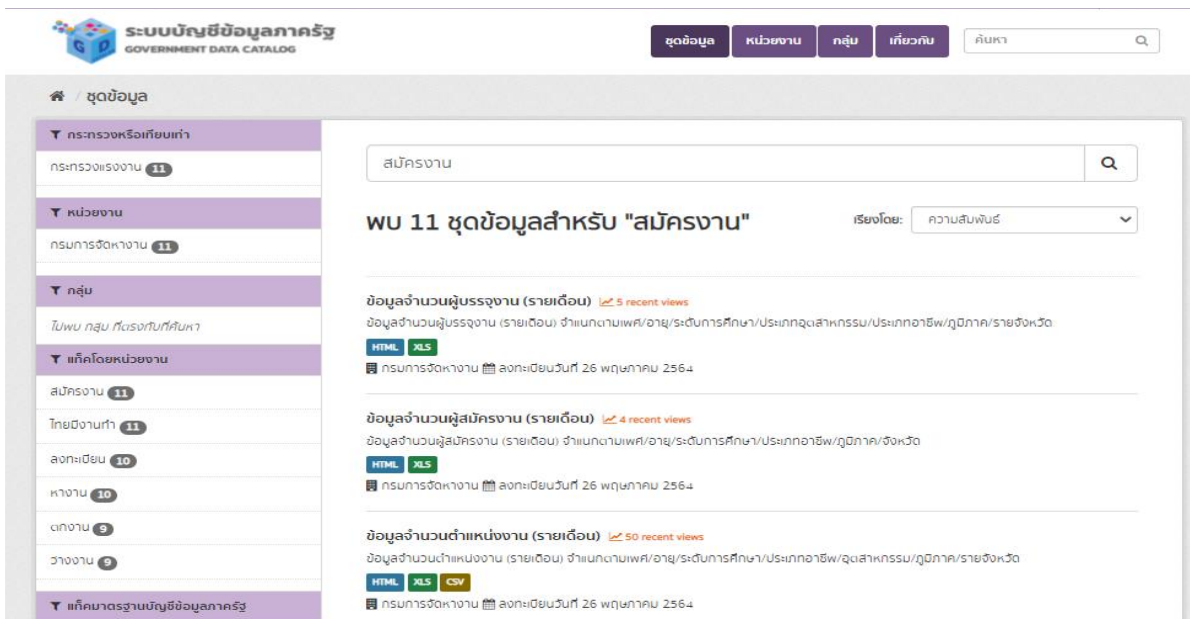
5. การใช้ประโยชน์ผ่าน API (Application Program Interface)

- เพื่อการค้นหาบัญชีข้อมูลที่จัดเก็บอยู่ตามหน่วยงานรัฐ ผ่านระบบ
- เพื่อการดึงบัญชีข้อมูลไปยังระบบบริการอื่น

ตัวอย่างการใช้ประโยชน์ผ่าน API เช่น ศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) หรือระบบข้อมูลเปิดสามารถเข้าถึงชุดข้อมูลของหน่วยงานได้และสามารถโหลดขึ้นไปใช้งานบนศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) ได้โดยอัตโนมัติ เนื่องจากระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐใช้มาตรฐานคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) มาตรฐานของ สพร. ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [4] เช่นเดียวกัน จึงสามารถเชื่อมต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างการใช้ประโยชน์ทะเบียนบัญชีข้อมูล โดยเข้าสู่ <https://gdcatalog.go.th> สามารถใช้งานได้ 2 รูปแบบคือ

1. **เข้าใช้งานโดยไม่ log in เข้าสู่ระบบ** การเข้าถึงลักษณะนี้จะเปรียบเสมือนบุคคลทั่วไปที่เข้าใช้งานระบบ โดยจะสามารถมองเห็นเฉพาะบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะเท่านั้น และสามารถทำการค้นหาด้วยคำค้นที่ต้องการ เช่นคำว่า “สมัครงาน” จะพบชุดข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ในที่นี้ค้นพบ 11 ชุดข้อมูล จะสามารถเลือกชุดข้อมูลที่สนใจโดยคลิกเข้าไปที่ชื่อชุดข้อมูลที่ต้องการเพื่อดูรายละเอียดได้ ดังภาพที่ 19

รูปที่: 19 ตัวอย่างการค้นหาคำว่า “สมัครงาน”

2. **เข้าใช้งานโดย เข้าสู่ระบบ (Log in)** การเข้าถึงลักษณะนี้ผู้เข้าใช้งานระบบได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ที่สมัครเข้าใช้บริการระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐด้วย OpenID โดยจะสามารถมองเห็นบัญชีบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ และบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูล ซึ่งเผยแพร่เฉพาะชื่อชุดข้อมูล ส่วนจะเข้าถึงข้อมูลได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับนโยบายของหน่วยงานเจ้าของข้อมูลในการกำหนดสิทธิการเข้าถึงข้อมูล และสามารถทำการค้นหาด้วยคำค้นที่ต้องการ เช่นคำว่า “ว่างงาน” จะพบบัญชีข้อมูลที่เกี่ยวข้องในทีนี้ค้นพบ 9 บัญชีข้อมูล จะสามารถเลือกบัญชีข้อมูลที่สนใจโดยคลิกเข้าไปที่ชื่อชุดข้อมูลที่ต้องการเพื่อดูรายละเอียดได้ ดังภาพที่ 20

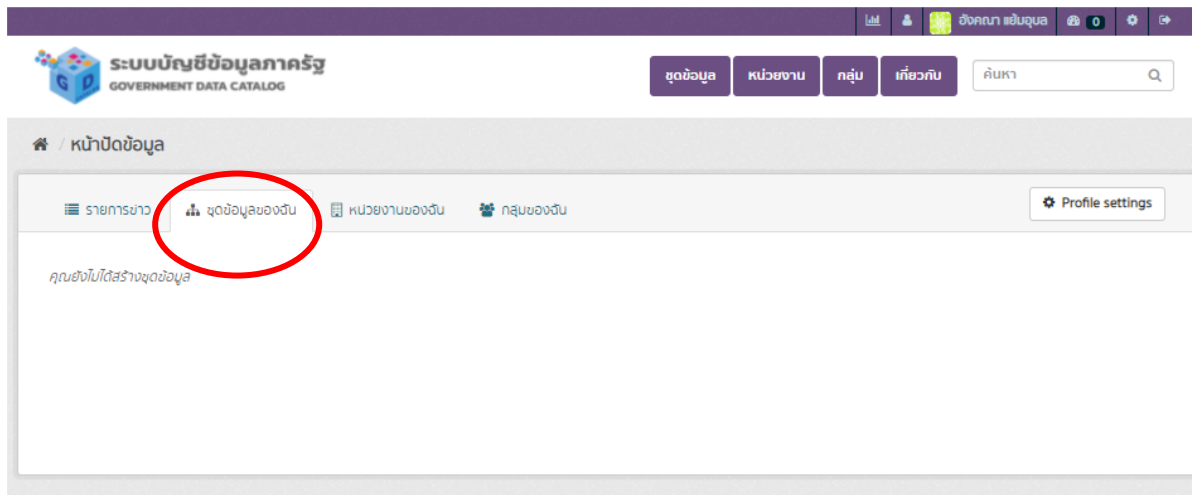
รูปที่: 20 ตัวอย่างการค้นหาคำว่า “ว่างงาน”

การเข้าถึงบัญชีข้อมูลภาครัฐ

1. การกำหนดสิทธิการเข้าถึง มี 2 ประเภท

1) ผู้ใช้ทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์จากบัญชีข้อมูลที่ปรากฏบนหน้าเว็บไซต์ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (<https://gdcatalog.go.th>) โดยจะสามารถสืบค้นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะตามที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลกำหนดสิทธิการเข้าถึงและเปิดเผยเป็นสาธารณะเท่านั้น

ผู้ใช้ทั่วไปที่ประสงค์จะเข้าใช้งานโดยการสมัครเข้าใช้งานระบบ ต้อง log in ด้วย OpenID จะสามารถใช้ประโยชน์จากบัญชีข้อมูลแบบส่วนตัวที่แบ่งปันการใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ และสามารถเลือกบัญชีข้อมูลมาจัดเป็นชุดข้อมูลของฉันทได้ ดังภาพที่ 21

รูปที่: 21 ตัวอย่างเมนูชุดข้อมูลของฉัน

2) เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ เข้าใช้งานโดยผ่าน <https://gdcatalog.go.th> ต้อง log in ด้วย OpenID จะสามารถใช้ประโยชน์บัญชีข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ในระบบ ทั้งที่เป็นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่ต้องร้องขอ และบัญชีข้อมูลส่วนบุคคลที่ยินยอมเผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งเผยแพร่เฉพาะชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล โดยสามารถใช้ประโยชน์ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น และสามารถเลือกชุดข้อมูลมาจัดเป็นชุดข้อมูลของฉันได้

2. การใช้งานทางโปรแกรมเชื่อมต่อ (API) <https://api.gdcatalog.go.th>

เพื่ออำนวยความสะดวกการใช้ทะเบียนข้อมูลภาครัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานสถิติแห่งชาติจึงได้จัดทำบริการเชื่อมต่อด้วยช่องทางโปรแกรมให้กับหน่วยงาน ที่ต้องการเรียกใช้งานทะเบียนบัญชีข้อมูลแบบอัตโนมัติโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะทำให้เกิดการเชื่อมต่อเพื่อใช้งานได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดความรวดเร็วในการเรียกใช้ ชื่อชุดข้อมูล คำอธิบายชุดข้อมูล รวมถึงข้อมูลที่หน่วยงานภาครัฐได้แจ้งลงทะเบียนต่อสำนักงานสถิติแห่งชาติผ่านระบบลงทะเบียนบัญชีข้อมูลแล้ว

อย่างไรก็ตามด้วยสถาปัตยกรรมของระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐเป็น Micro Service Architecture จึงทำให้เกิดบริการใหม่จากบริการในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐไปใช้ประโยชน์ตามลักษณะความต้องการเฉพาะ เพื่อสร้างมูลค่าจากชุดข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐได้ร่วมแบ่งปัน สำหรับวิธีการใช้งาน สามารถเข้าคู่มือการใช้งานจากเว็บไซต์ <https://gdhelppage.nso.go.th>

1) ขั้นตอนการขอใช้บริการ

1.1) หน่วยงาน/ผู้ใช้ แจ้งขอใช้บริการ API โดยกรอกแบบฟอร์มลงทะเบียนขอใช้บริการ API ระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ และลงนามโดยผู้มีอำนาจสูงสุดของหน่วยงานหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย แล้วส่งกลับมาที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ (ดาวน์โหลดแบบฟอร์มได้ที่ https://gdhelppage.nso.go.th/data/04/files/api_register_form.pdf)

1.2) สำนักงานสถิติแห่งชาติเปิดสิทธิการใช้งานและแจ้งกลับไปยังผู้แจ้งขอใช้บริการ

1.3) ผู้แจ้งขอใช้บริการที่ได้รับการเปิดสิทธิ สามารถดำเนินการทางชุดคำสั่งเพื่อเรียกใช้งาน

2) รูปแบบของบริการทางโปรแกรมเชื่อมต่อ

2.1) แบบ CKAN-API

เป็นการเรียกใช้บริการตามข้อกำหนดของโปรแกรม CKAN API V3 เมื่อผู้ใช้งานได้รับ token key จากสำนักงานสถิติแห่งชาติแล้ว สามารถนำ token key ไปใช้เข้าถึงบัญชีข้อมูลตามสิทธิที่ได้รับ

2.2) แบบ Directory API

เป็นการเรียกใช้บริการตามข้อกำหนดที่สำนักงานสถิติแห่งชาติกำหนดขึ้นเพื่อเรียกใช้งานตามโครงสร้างองค์ประกอบบัญชีข้อมูลดังนี้

- (1) บริการชุดข้อมูล (Dataset)
- (2) บริการทรัพยากร (Resource)
- (3) อื่น ๆ เช่น รายงาน

การติดตามสิทธิผู้ใช้ของผู้ใช้งานระบบ

เมื่อผู้ใช้งานระบบมีการเปลี่ยนแปลง เช่น เปลี่ยนหน้าที่ โยกย้าย ลาออก หน่วยงานจะต้องทำการแจ้งเข้ามายังสำนักงานสถิติแห่งชาติ เพื่อทำการเปลี่ยนแปลง ระบุ หรือยกเลิกผู้ใช้งานระบบ นอกจากนั้นระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะทำการรายงานสถานะผู้ใช้งานระบบประจำปี เพื่อให้หน่วยงานทำการทบทวนและตรวจสอบการมีอยู่จริงของผู้ใช้งานระบบในแต่ละราย และยืนยันกลับมาสำนักงานสถิติแห่งชาติเพื่อรับทราบและจัดการให้มีความถูกต้องตรงกัน

การเปิดเผยทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐ

ทะเบียนบัญชีข้อมูลภาครัฐในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะเปิดเผยบัญชีข้อมูลทั้งที่เป็นบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ (ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยไม่ต้องร้องขอ) และบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งเผยแพร่เฉพาะชื่อชุดข้อมูล ดังนั้นการเปิดเผยทะเบียนบัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะจึงต้องเป็นไปตามคุณลักษณะของข้อมูลเปิดภาครัฐตามแนวทางการเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐ ทั้งนี้ บัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะจะถูกเชื่อมต่อไปยังศูนย์กลางข้อมูลเปิดภาครัฐ (data.go.th) และกรณีบัญชีข้อมูลที่เจ้าของข้อมูลกำหนดสิทธิในการเข้าถึง หากหน่วยงานภาครัฐต้องการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถติดต่อเจ้าของข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลตามเงื่อนไขหรือสัญญาอนุญาตให้ใช้ข้อมูลผ่านศูนย์กลางแลกเปลี่ยนข้อมูลภาครัฐ (Government Data Exchange: GDX) ได้ เพื่อให้ทุกภาคส่วนสามารถค้นหาบัญชีข้อมูลและเข้าถึงชุดข้อมูลดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเผยแพร่ บัญชีข้อมูล	เจ้าหน้าที่ ภายในหน่วยงาน	เจ้าหน้าที่หน่วยงาน ของรัฐ ทั่วไป	ภาคเอกชน	ประชาชนทั่วไป
แบบสาธารณะ (Public)	✓	✓	✓	✓
ภายในองค์กร (Private)	✓	✗	✗	✗
ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Share for GD Catalog)	✓	เฉพาะที่สมัครใช้งาน ระบบด้วย OpenID	✗	✗

รูปที่: 22 ความสัมพันธ์ของการเผยแพร่บัญชีข้อมูลกับผู้ใช้ชุดข้อมูล

ทะเบียนบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ สามารถเข้าถึงได้ตามลักษณะและเงื่อนไขการเปิดเผยบัญชีข้อมูล ดังนี้

- 1) บัญชีข้อมูลที่เผยแพร่แบบสาธารณะ (Public) สำหรับผู้ใช้งานทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของที่หน่วยงานของรัฐ เอกชน และประชาชน สามารถเข้าถึงบัญชีข้อมูลได้ โดยไม่ต้องสมัครเข้าใช้งานระบบ
- 2) บัญชีข้อมูลที่เผยแพร่ภายในองค์กร (Private) ผู้ที่จะเข้าถึงบัญชีข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของข้อมูล ที่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานให้เข้าถึงบัญชีข้อมูลเท่านั้น
- 3) บัญชีข้อมูลที่เผยแพร่ในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ (Share for GD catalog) ผู้ที่จะเข้าถึงบัญชีข้อมูล คือ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐที่สมัครเข้าใช้งานระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ ซึ่งจะเห็นได้เพียงชื่อชุดข้อมูล และจะเข้าถึงชุดข้อมูลได้ต้องดำเนินการตามเงื่อนไขที่หน่วยงานเจ้าของข้อมูลกำหนด

เกณฑ์การเปิดเผยทะเบียนบัญชีข้อมูล

- 1) การเปิดเผยบัญชีข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะสามารถเปิดเผยชื่อชุดข้อมูลได้ตามหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล การเผยแพร่บัญชีข้อมูล และเงื่อนไขข้อตกลงที่หน่วยงานกำหนด
- 2) การเปิดเผยคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) คำอธิบายชุดข้อมูลในระบบบัญชีข้อมูลภาครัฐ จะสามารถเปิดเผยคำอธิบายชุดข้อมูลได้ตามหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล การเผยแพร่บัญชีข้อมูล และเงื่อนไขข้อตกลงที่หน่วยงานกำหนด
- 3) การเปิดเผยคำอธิบายทรัพยากรชุดข้อมูล จะเปิดเผยตามเงื่อนไขข้อตกลงที่หน่วยงานกำหนดเท่านั้น

หมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล	ประเด็นการพิจารณา	การเผยแพร่บัญชีข้อมูล		
		แบบสาธารณะ (public)	ภายในองค์กร (private)	ในระบบ GD Catalog (share for GD Catalog)
ข้อมูลสาธารณะ	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	√	√	√
	ข้อมูล	√	√	√
ข้อมูลส่วนบุคคล	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	√	√	√
	ข้อมูล	เข้าถึงตามเงื่อนไขข้อตกลง		
ข้อมูลความลับทางราชการ	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		
	ข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		
ข้อมูลความมั่นคง	ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		
	ข้อมูล	ตามการพิจารณาของหน่วยงานตาม พรบ. ฎกกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน		

รูปที่: 23 ความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล การเผยแพร่บัญชีข้อมูล

จากภาพที่ 23 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ธรรมาภิบาลข้อมูล การเผยแพร่บัญชีข้อมูล ดังนี้

1) ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) ที่เป็นหมวดข้อมูลสาธารณะ สามารถเปิดเผยได้ และข้อมูลที่อยู่ภายใต้ชุดข้อมูลนั้น ผู้ใช้ต้องปฏิบัติตามสัญญาอนุญาตที่หน่วยงานระบุประเภทสัญญาอนุญาตไว้ หรือตามเงื่อนไขข้อตกลงที่หน่วยงานกำหนด

2) ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) ที่เป็นหมวดข้อมูลส่วนบุคคลสามารถเปิดเผยได้หากหน่วยงานยินยอมให้เปิดเผย แต่ข้อมูลที่อยู่ภายใต้ชุดข้อมูลนั้นต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่หน่วยงานกำหนดไว้

3) ชื่อชุดข้อมูลและคำอธิบายชุดข้อมูล (Metadata) และข้อมูลที่เป็นหมวดข้อมูลความลับทางราชการและข้อมูลความมั่นคง สามารถเปิดเผยได้ตามการพิจารณาของหน่วยงาน ตลอดจน พรบ. กฎกระทรวง และระเบียบของหน่วยงาน

บรรณานุกรม

- [1] พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2021/02/5.pdf>
- [2] ราชกิจจานุเบกษา_ประกาศคณะกรรมการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2021/03/ราชกิจจานุเบกษา_ประกาศคกกพัฒนารัฐบาลดิจิทัล-ธรรมาภิบาลข้อมูลภาครัฐ.pdf
- [3] มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัลว่าด้วยแนวทางการเปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบดิจิทัลต่อสาธารณะ [ออนไลน์] . เข้าถึงได้จาก: https://www.dga.or.th/wp-content/uploads/2021/03/ราชกิจจานุเบกษา_เปิดเผยข้อมูลเปิดภาครัฐในรูปแบบข้อมูลดิจิทัลต่อสาธารณะ.pdf
- [4] มรด. 3-1 : 2565 มาตรฐานรัฐบาลดิจิทัล ว่าด้วยแนวทางการจัดทำบัญชีข้อมูลภาครัฐ [ออนไลน์] . เข้าถึงได้จาก: <https://standard.dga.or.th/category/dg-std/>